

Kaunas. A litván kormány megsemmisítette Polongen fűrdőhely tanácsának ama rendelkezését, amely eltiltotta a zsidók rituális vágását. Szilvas polgármester, aki a beállítás értelmét szerzője volt, javasolta a város tanácsnak, hogy a legfelsőbb közigazgatási bíróságnál támadja meg a kormány megsemmisítési végzését. Egy kivételével az összes városatyák elvetették a polgármester javaslatát. Erre Szilvas levonta álláspontjának konzervenciát és benyújtotta lemondását.

LA-PAZ. A bolíviai minisztertanács halálra ítélte Mauricio Hochschilt, bolíviai bányatulajdonost és milliionost, valamint Grünbaum, Blum, Goldberg és Dittmann tisztviselőket, akiket a kormány új gazdasági rendeleteinek szabotálásával vádoltak. Busch miniszterelnök élt kegyelmi jogával, de a büntesek megismétlődése esetén az ítélet azonnal végrehajtandó. A halálra ítéletet a minisztertanács hozta meg, amely a rendkívüli állapotokra való tekintettel jelenleg az ítélezést jogát is gyakorolja.

Jeruzsálem. Hivatalos statisztika számol be a terror áldozatairól 1939 első felében. Hátszáznegyvenhárom a halottak és 700 a sebesültek száma. A tavalyhoz képest nagy a csökkenés. Akkor 1712 volt egy félév alatt a halálos áldozatok és 1400 a sebesültek száma. A zsidó halottak száma 87. Közülük 30 zsidó rendőr. A polgári zsidó sebesültek száma 150. Zsidó rendőr 42 sebesült meg. — A gyarmatiügyi miniszter legújabb parlamenti nyilatkozata szerint összesen 95 zsidó fogoly van, még pedig a rendőrségi börtönökkel együtt. Hetvennégyen e foglyok közül revisionisták, 18-an kommunisták.

Sanghai. Sanghai zsidó körökben úgy vélik, hogy az ott tartózkodó zsidó menekültek száma, a mely jelenleg 12 ezer, az év végéig legalább 20 ezerré fog emelkedni. A menekültek nagy száma komoly orvosi problémát idézett elő. E probléma feloldása érdekében menekültügyi kórházat alapítottak, amelynek vezetőségében a nemzetközi és francia egészségügyi területen nem zsidó hatóságok is képviseltetik magukat. Múltán a sanghai zsidó hitközségnek nem áll módjában a kórház fenntartásához szükséges anyagi eszközöket előteremteni, a hitközség elnöke felhatalmazta az emigráns kórház-üzemeltetésére, illetve leírására nagykiterjedésű zsidó telepiéseket végezzenek Szíriában a nejből kerülőben. A hirdás még megerősítést igényel.

Páris. Az Information értesülése szerint Bonnet az államtanács ülésén nagy feltűnést keltő tervet terjesztett elő a szíriai kérdéssel. Azt javasolta, hogy a szíriai arab nacionalisták ellenállásának elengedése, illetve leírására nagykiterjedésű zsidó telepítéseket végezzenek Szíriában a nejből kerülőben. A hirdás még megerősítést igényel.

Milánó. A milánói törvényszék újabb 24 zsidót ítél el 8 naptól 20 napig terjedő elzárásra, mert nem jelentették be a faji hovatartozásukat.

Moszkva. A Lenin-könyvtár építése alatt a moszkvai központi kulturális intézetben a napokban nyílt meg a Schalom Alechem-kidállítás, amely a nagy zsidó életét és művét mutatja be. A kiállításnak egy külön része a mester színdarabjait mutatja be, amelyeket a moszkvai zsidó állami színházban adtak elő. — David Hofstein, az ismert jiddis költő a napokban tölti be 50-ik születésnapját. Ebből az alkalomból a szovjetországi zsidó lapok meleg ünnepelésben részesítik a költőt. Hofstein Ukrajnából származik. Huszonöt éves korában kezdte meg írói pályafutását. Számos verseskötetet és színdarabot írt, továbbá több orosz és ukrán művet fordított le jiddisre. Mint különösen irodalmi gyűjtemény szerkesztője működött Oroszországban, Ukrajnában, Németországban és Palesztinában. Néhány évig élt Palesztinában, miután először irodalmi pozíciója ellenére kiutasították Szovjetországból. Konfliktusba került ugyanis a zsidó kommunizmuskal, mert felhívást bocsátott ki a héber nyelv oroszországi elűzése ellen. Hofstein héberül és jiddisül ír. Ez év februárjában magas kitüntetésben részesítették őt a Szovjetunió legfelsőbb végrehajtó tanácsa.

1286 menekült érkezett Sanghajba. Az utóbbi napokban újabb két hajó érkezett Sanghajba, összesen 1286 menekülttel. Az egyik hajó, a Conte Biancamano fedélzetén 827 menekült érkezett, a másikon, az Usaramo hajón 549 emigráns. A menekülteket ideiglenes otthonokban helyezték el.

— A kárpátaljai zsidók sorsa. Kárpátalján a zsidók százával kapják a kiutasítási végzéseket, ezeket pedig minden ok nélkül hontalanná tesznek. Kassán háromszáz zsidót tartóztattak le azon a címen, hogy „illegálisan vándoroltak be”. A helyzet az, hogy a letartóztatottak a Csehszlovák köztársaság megalakulása után telepedtek be a városban és évek óta élnek ott. A hatóságok arra akarják kényszeríteni őket, hogy hagyják el az országot. — A magyarországi zsidótörvény Kárpátalján is életbe lépett már. Az „Esti Újság” statisztikai adatokat közöl a kárpátaljai zsidókról. Eszerint az új magyar tartományban a zsidó lakosság számaránya az összlakossághoz viszonyítva 7,7 százalék, míg a háború előtt 5,1 százalék volt. Munkácson 13.022 zsidó él, vagyis a lakosság 47,8 százaléka. Ungváron a zsidóság a lakosság 37,1 százaléka. Beregszászban 32,3, Kassán 19,7, Losoncban 16,8, Érsekújváron 12,6, Komáromban 10,4 és Léván 12,4 százalék a zsidók arányszáma.

— A magyar sorsjegyrésztől kizárták a zsidókat. A budapesti pénzügyi központ megvonta a zsidóktól az állami sorsjegyrésztől engedélyt azzal az indoklással, hogy minden hat hónapban újabb megállapítják, hogy kinek osztják ki az árusítási engedélyeket. Míg a második zsidótörvény 4-5 éves túrelmi időt irányoz elő az állami koncessziók megvonására, ez az intézkedés, amely az állami sorsjétek zsidó árusítóit éri, váratlanul jött. A zsidó sorsjegyrésztől, akik évente négymillió pengő hasznot hoztak az államnak és több, mint negyven éven át szervezték és népszerűsítették az állami sorsjéteket, nem kapnak semmilyen kártérítést.

— Újabb antiszemita intézkedések a cseh protektorátus területén. A cseh iskolák utasítást kaptak arra, hogy nem cseh anyanyelvű iskolákból vegyenek át zsidó növendékeket. Utasították továbbá az iskolákat, hogy négy százaléknál magasabb számarányban nem vehetnek fel zsidó tanulókat. — Azok a zsidó ügyvédek és orvosok, akiket megvonták a működési engedélyt és azok a zsidó kereskedők, akiknek hatóságilag bezárták üzleteiket, az év végéig nem bocsáthatják el alkalmazottaikat. A zsidó ékszerészek kötelesek nyitva tartani üzleteiket és nem szabad redukálniok alkalmazottaik fizetését annak ellenére, hogy aranyat és ezüstöt nem szabad eladniok. — A „Lidove Noviny” című lap közlése szerint a protektorátus területén ezidőszent összesen 14.419 menekült tartózkodik, akik a szudetavidékről, Szlovákiából, Kárpátaljaból és Németországból származnak.

Comunitatea Bisericească Ortodoxă Izraelită Autonomă Braşov.

FELHÍVÁS A „KÖSER” HUSFOGYASZTÓ KÖZÖNSÉGHEZ.

Nyomatékosan figyelmeztetjük tagjainkat, valamint az átutazó hittestvéreinket, hogy a Gersch Andor (Vár-utca 46. alatt) meghirdetett „kóser” mészárszék és hentesáruháznál nem áll az orth. rabbiság felügyelete alatt, ennél fogva sem az ott kimerült hús, sem annak gyártmányai rituális szempontból nem használhatók.

Sperber Dávid
brasovi orth. főrabbi.

B-U-M-O-R

BÜRCKEL LÁTOGATÁSA HITLERNEL

Amikor az utóbbi időben Bűrckel ausztriai közvetítő jelentést tett az osztrák viszonyokról, mindig megkérdezte őt, hogy vannak-e még elégedettek Ausztriában? Bűrckel igenlő választ adott, mire Hitler arra kérte, küldje el azoknak a névjegyzékét.

Néhány napra rá meg is kapta — a komplett bécsi cím- és lakjegyzékét.

KÉT VARJU BESZÉLT A NÉMETORSZÁGBAN

Egyik varju: Hallottad, hogy a németek már varjuhust esznek?

Másik varju: Nem baj, a legközelebbi háborúban visszaadjuk nekik a kőcsont...

PÁRTOK PALESZTINÁBAN

A legújabb öngonnyal teli telavivi éle: Az utonnan érkezett bevándorló a pártviszonyokról fránt érdekli. Oslakos barátja felvilágosítja:

— A kétkücsök a hisztadru emberei, a barna-íngesek revisionisták.

— „Zöld” atyai azonban sokféle másszínű íngel lát a jártejekön. Visszarohan az utbagaztójához: felpanaszolja.

— Nem tudok eligazodni, hiszen zöld, fehér, meg vörös íngesek is bőven vannak itten.

Mire a barát:

— Csak egy mód van a téjkozódásra. Üsd arcul, akinek a pártállását ismerni akarod. Ha a megütött morálpredikációt tart válaszképpen, akkor hisztadruziás. Ha jobbról is, balról is képen vág, akkor revisionista.

A zöldtűű boldogan távozik, hiszen kezében a pártpolitika kulcsa. De alig telik el pár perc, megint visszajön, megint tanácstalan:

— Te, képen vágam úgy alakot. De nem úgy sült el a doig, ahogy te jóslodad. Nem tartott erkölcs-predikációt és nem is vert el, hanem úgy elszel, mint a nyul.

Az ósákos szabadkoczik:

— Bocsánat, elfelejtettem megmondani, hogy néhány nap óta polgároreink vannak.

A NÉMET-OLASZ BARÁTSÁG

— Mi a német-olasz barátság?

— Házaság szerelemből; minden hozomány nélkül.

KORSZAKALKOTÓ FELFEDEZÉS

A német professzorhoz beállt egy asszisztens és jelenti, hogy korszakalkotó felfedezést tett.

— Mi lehet ez?

— Tejből is lehet vajot csinálni...

VENDEGLÖBEN

Egy fűrdővendég bemegy a vendéglőben és azt mondja:

— Brengen se mer e Süpp, bis der Krach kommt.

A pincér hoz neki egy levest, a vendég sietve beanaalja, aztán így szól:

— Jetzi, brengen se mer e Flasch, bis der Krach kommt.

A pincér hoz neki egy húst, a vendég gyorsan megcsi, aztán így szól:

— Jetzi brengen se mer e Mehlspeis, bis der Krach kommt.

A pincér hoz egy tészitát, de most már a kíváncsiság furdaja és megkérdi:

— Sagen sie mir, lieber Herr Gast, wann kommt eigentlic der Krach?

— Wenn es zum Zahlen kommt.

A SZEGÉNYSÉG

Egy szegény ember felemegy a padlásra és ott egy öszekoporodott meztelen embert talál.

— Hát te ki vagy? — kérdi ijedten.

— En a Szegénység vagyok.

— És mióta vagy itt?

— Már hosszú évek óta itt vagyok.

— És miért nem mész el innen?

— Elmennék, de nem mehetek, mert egészen meztelen vagyok.

A szegény zsidó erre öszezedte minden megtakarított kis pénzét, szabót hivatott és egy öllőzet ruhát rendelt a meztelen embernek.

A szabó nyolc nap múlva szállította a ruhát, de kiűnt, hogy a kabát szűk és a nadrág rövid, mert közben a Szegénység nőtt.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”, ORADEA

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor** REVISTA EVREIASCĂ Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Palesztina kapui nem zárhatók be a zsidóság előtt

A németországi zsidóüldözésről Duff Cooper volt angol tengerészeti miniszter azt mondotta a legutóbbi nagy Palesztina-vita alkalmából az alsóházban: „A németországi megdöbbentő bánásmód Németország lemoshatatlan szegényfoltja marad. A mi kötelességünk, mint Európa polgárainak, hogy mindent megtegyünk Európa megmentésére e szegényfolt lemosása által.” Majd így folytatta: „Meg kell teremtenünk Palesztinában a zsidó nemzeti otthon, teljesíteniük kell igéretünket, hogy legalább egy barátunk legyen. Mi angolok nem lehetünk azok, akik ezt a reménységet bétségbeeséssé változtatjuk azáltal, hogy a bolygó zsidó orra előtt becsapjuk a kaput.”

Igy beszélt ez az angol gentleman és ezzel pregnánsan kifejezte azt, amit minden zsidó érez. Duff Cooper nagy politikai tehetségű és kritikus ember, de ma nem más, mint egy képviselő, akinek van hangja, de szavának nincsen végrehajtó ereje. Kétségtelen, hogy az angol közvélemény millió és millió újságshabjain keresztül olvashatta, hogy mi egy korrek angol képviselőnek az álláspontja a zsidókérdésben.

De amilyen szép és felelős volt a volt tengerészeti miniszter beszéde, amilyen komoly és okos volt minden szava, olyan kétszínű és rosszindulatú volt James Macdonald válasza. Ez a fiatal angol miniszter a „ravasz rókát” akarja megjatszani, a politikai machiavellizmus mintaképe akarna lenni és ebben a szerepében rendkívül ellenszenves és sok fájdalmat és keserűséget okoz a zsidó közvéleménynek.

Ez a gyarmatiügyi miniszter leghűségesebb tanítványa Chamberlain-nek. ahiről száz év múlva minden kétség kizáróan megállapítják majd a történelem tudósai, hogy a brit birodalom legnagyobb ellensége volt és mikor azt hitte, hogy az angol birodalom megmentését érte el, akkor ártott legjobbat a világhatalom további prosperitásának és létének.

Nem csupán a zsidó közvélemény látja már ennek a katasztrófa-politikának átkait, hanem csaknem az egész földgömb. Chamberlainnek egy kicsi, vagy nagy népet odatolni a totális államok féltelen étvágyának, nagyon kis áldozat, Ausztriát, Csehszlovákiát a németeknek, Abessziniát, Albániát az olaszoknak és most a négyezeréves Kínát a japánoknak, semmi áldozatot nem jelent. A szörös szíviű és kezű gazdag orosz mintaképe a brit buldog, amelynek tényleg nincsenek már harapásra jó metszőfogai. A brit birodalom jóllakott és gazdag. Azt hiszi, hogy más népek feloldozásával és a pénzszeszassa felnyitásával kezében tudja tartani a világot. Az orosz tárgyalások is arra mutatnak, hogy Chamberlain még mindég jobban szeretne kart-karbaöltve sétálni Hit-

lerrel Münchenben, mint emberséges és korrek szerződést kötni Moszkvában.

Nem is csodálatos tehát az, amit Gentben odavágtak a mundatumbizottsági delegátusok az angol kormány képviselőjének: James Macdonald miniszternek. Mindenki feleszmél arra — ki előbb, ki később — hogy az angolok politikai irányvezetése — hazugságon alapszik. Mi úgy érezzük, hogy az angolok nem átfogó egészen nagyvonalú világpolitikát üznek, hanem az „üzleti szellemet” viszik bele a népek legszentebb érzelmeibe. Ők nem kiáltják világgá, mint a németek, hogy „csak egy” uralkodásra alkalmas nép van, hanem ők csendben azt vallják, hogy minden az angoloké. Egyik népet megveszik ennyi fontért, a másikat anyiért. Most a németeknek ígérték hihetetlen nagy összeget. Mert bizonyára a Cityben kikalkulálták, hogy „pro-zaldó” fizetni a békeért „jobb üzlet”, mint háboruszkodni, embert és vagyont veszteni. Ez a mentalitás az egész világra nézve tragikus és szomorú következményekkel jár, de a leaszomorubbak mindenki között mi zsidók lehetünk.

Ha valaha a kétszínűségnek, a politikai machinációknak és hazugságoknak katedrát állítanának, akkor első előadó ki kellene legyen, aki így formulálta meg a zsidó nyomorúsággal kapcsolatos álláspontját:

— Ha zsidó lennék. — mondotta Macdonald, — mindent megtennék, hogy Németországból meneküljek. De ha arab volnék, akkor szenvedélyes ellentele volnék a zsidó bevándorlásnak. Mint angol pedig ismétlem: olyan politikát folytatunk, amely kizárja egyik népnek a másik általi urálását.

Ez az angol politika! A németországi zsidó hagyja el országát! Hogy hova menjen? Az első kívánság és a második kérdés között megiszik az angol husz pohár whiskit és eljártzik két golfjátszmát, meg elmegy weekendre. Közben a St. Louis és egyéb hajók tizezernyi elmenekült zsidó várnak egy-két-tíz vagy ötven évet a tengeren. Amíg

John Bull-nak tetszik. Hogy hova menjen a zsidó? Erre nem ad rá választ. Szofukar. Mert így „jobban jön ki”. Nem ad sehol sem helyet. Még az exotikus országokban sem. Viszont Palesztinában „megérti” az arab nacionalizmust.

Jó Macdonaldnak! Ő csak elképzeli, hogy mit is tenne, ha német zsidó, vagy palesztinai arab volna. De közben angol miniszter. De mi legyen az a zsidó, akit tényleg kergetnek és nem tudja, hol hajtassa a maga fejét? Macdonald és a többi uralkon levő angolok úgy vélik, hogy kétszínű, a régi világban bevált módszerrel fojadj tudni vezetni az ügyeket még évszázadokig. Mi nem hisszük. Mert vannak türelmetlen népek. Az egyik azért, mert ő is gazdag akar lenni, olyan gazdag, mint a szigetvilág angoljai. Ezek a magukat szegénynek valló népek, mint a német és az olasz. Vannak autótan ábredozó népek, mint a hindu és a többiek, akik egyszer majd megújítják a pinázó hajcsárt és kiverik morcogó fogai közül a pipát. Meg autótan vannak a szerencsétlen zsidók, akiket „jóbarátként” kezel, de közben elveszi utolsó reményünket. Palesztinát is. Elveszi tőlünk galád módon a bevándorlási jogot, elveszi tőlünk „angol hidegvérrel” a földvásárláshoz való jogunkat és miközben az alsóházban szöcskéket viv a jobbjézű brit közvélemény a perfid politikával, a gyarmati kegyetlenség, a hírhedt kétszínűség és a sajátos angol zsidóellenesség ül orgiát Palesztina körül.

Mi zsidók, akiknek egyszerre tisztán látjuk az angol politika betegesen kétszínű mivoltát, azt mondjuk, hogy nem szabad retírálni. Ahogy mindenki győz lassankint, aki szembeáll a vén oroszállal, úgy a világg zsidóságának nem kell, hogy túrie a brit kétszínűségét szó nélkül. A palesztinai partokon napokon kell partraszállaniak zsidók. A többséget, a zsidó majoritást el kell érünk egészen rövid idő alatt! Akkor az angol politika is megváltozik. A zsidó nemzeti önvédelmet is ki kell még jobban építeni. Ma már annyi zsidó katoná van ott, mint amennyi angol. Ez az zsidó katonaság tudja jól, hogy a zsidó nép élete és jövője függ attól, hogy mennyi öntegyelmet és mennyi elzántságot mutat.

Macdonaldra és a többi angol politikusra nem sokat számíthatunk. Bizni, csak önmagában bízhat a zsidóság!

A brit kormány el akarja zárni a Bosporust az illegális bevándorlókat szállító hajók előtt

London. A „Daily Herald” szerint a brit kormány felkérte a török kormányt, hogy zárja el a Bosporust azon hajók előtt, amelyek zsidó menekülteket szállítanak. Ezzel azt akarja elérni, hogy ezek a hajók ne is mehessenek keresztül a Bosporuson. Az angol kormány szerint a legtöbb német, osztrák és csehországi menekült „illegálisan”

a Dunán utazik le a fekete-tengeri kikötőkig és ott szállnak tengerjáró hajókra és így nincsen más utjuk, mint áthágni a Bosporuson. Ugyancsak ez az angol lap jelenti, hogy a palesztinai kormány olvan törvényrendeletet készült kiadni, mely szerint az illegálisokat szállító hajók kapitányai és legénysége hadbírság elől lesznek állítva.

Technikai kiképzést a zsidó iskolák ifjúságának

Nagyérdekes újítások a magyarországi zsidó közoktatásban

A magyarországi zsidó oktatásügy terén érdekes döntéseket hozott az illetékes minisztérium, miután megtanácskozta a pesti hitközség megbízottjaival, dr. Dési Géza kormányfőtanácsossal, tanügyi előjáróval és dr. Munkácsi Ernővel, a hitközség főigéyzőjével.

A döntésekkel kapcsolatban a következőket közölték az illetékesek:

— Évtizedek óta napirenden levő kérdés volt a zsidó oktatás terén a vasárnapi tanítás. Minthogy a vallási törvények értelmében — természetesen — a zsidó iskolában szombat nem lehetett oktatás a tananyag egyenletes feldolgozása érdekében a magyar kultuskormány a zsidó iskolákban kötelezővé tette a vasárnapi tanítást. Ez a körülmény számos szülőlt tartott vissza attól, hogy gyermekét zsidó tanintézetbe járassa, mert sok szülő együtt akart lenni gyermekével vasárnap, amikor ő is szabadnapos. (Így volt látható, hogy milyen sok pesti zsidó nem tartja, vagy tarthatja a szombatot. A szerk. megjegyzése.) A hitközség, illetve annak tanügyi vezetősége az élet és a vallásos nevelés követelményeinek összeegyeztetésére állandóan kereste a megfelelő expedienst. Ez a nagyfontosságú kérdés első helyen került tárgyalásra és a következő megoldás jött létre. A kultuskormány hozzájárult a hitközség ama kérelméhez, hogy az eddig is fennálló szombati színt megőrizve, vasárnap is tanítsanak lehesse a zsidó iskolákban.

A magyar kultuskormány szerint nagy súlyt helyez a felekezeti iskolákra, mert megőrződése, hogy csak a vallásos nevelés lehet komoly alapja a konzervatív társadalmi rend megmaradásának és fenntartásának. Mindent meg kell tehát tenni annak érdekében, hogy az ifjúság minél vallásosabb nevelésben részesüljön. Azzal, hogy vasárnap nem lesz oktatás, azt reméli elérni a pesti hitközség és a kormányzat, hogy még több zsidó szülő fogja látatni gyermekeit a zsidó iskolákba.

ANGOL NYELV ÉS TECHNIKAI OSZTÁLYOK.

Gyakorlati okokból még két indítványt terjesztettek a hitközség részéről a kultuskormány elé. Egyik az volt, hogy az angol nyelv a zsidó leánygimnáziumban kötelező tantárgy legyen. Ezt az előterjesztést a kultuskormány elfogadta és a jövő tanévben a zsidó leánygimnáziumokban kötelező tantárgy lesz az angol nyelv.

Másik gyökeres változást jelent az az indítvány is, hogy egy a zsidó fiú, mint a leánygimnázium mellett, hogy humanisztikus iskolák maradnak, az ötödik osztálytól kezdve technikai kiképzést is nyújtanak. Ez azt jelenti gyakorlatilag, hogy az említett osztályoktól kezdve a zsidó leánygimnáziumokban a varrást és háztartási, a fiúgimnáziumokban pedig vas- és fémpárumunkákat tanítsanak. Az ily középiskolai érettségivel a növendékek — amennyiben tanulmányait folytatni akarják — a közgazdasági és műveletre mehetnek, egyébként az említett iparágakban teljes szaképítést kapnak, ami az illető ipari pályán való önálló elhelyezkedést teszi lehetővé számukra...

A magyarországi zsidó iskolákban történő eme változásokról a romániai zsidó iskolák is átvethetnek azt, ami üdvös. Es

pedig: amit az utóbbi részben megírtunk. És pedig azt, hogy a leányiskolákban tanítsák a varrást és háztartási tárgyakat intenzíven, a fiúgimnáziumokban a vas- és fémpárumunkákat, mert eminens kérdése lett az itteni zsidóságnak is, hogy ne szaporítsa a nyomorgó intellektualeket. Nem kell sok zsidó ügyvéd és orvos, hanem praktikus pályákra készüljenek, amelyek mindenhol a világon kenyeret adnak.

Amikor egy zsidó prédikál a Vallások Templomában

A párisi „Illustration” nemrégiben egész oldalt betöltő képet közölt a newyorki világkiállításnak arról az órástí épületről, amelyet istentiszteletek céljaira rendeztek be, az, amelyet a „Vallások Temploma”-nak neveznek. Ebben a hatalmas helyiségben, amelyben ugyiszólván a nap minden órájában van valamiféle vallási aktus, tartják pünköszt este és szombaton délelőtt azokat a nagyszabású istentiszteleteket is, amelyek során a világkiállítás látogatói megismerkedhetnek az Unio leghíresebb zsidó hitközségeivel. Minden alkalommal más és más rabbi szól a Vallások Templomának színpadán a nemzetközi közönséghez.

Az egyik vasárnapon pedig vallásos gyűlés zajlott le ebben a helyiségben és egymástól mondtak beszédeket a katolikus, protestáns és zsidó papok. Mindegyik ugyanarról a témáról beszélt: a vallás szabadságról. A három oldalról jövő megvilágítás után kétségbevonhatatlan igazságként állott a különböző vallások hívői előtt az a szilárd ítélet, hogy: a vallás szabadság az emberi szabadság egyik legfontosabb pillére. Emberi szabadságról csak ott lehet beszélni, ahol az emberek szabadon gyakorolhatják vallásuk szokásait, szabadon terjeszthetik vallásuk eszméit és szabadon nevelhetik azok szellemében az utódokat. A történelem arra tanít, hogy bennünket, hogy csaknem minden elnyomási korszak mesterségesen szított vallási türelmetlenséggel, vagy nyílt vallásüldözéssel kezdődött.

A new-yorki sajtó igen bő hívatásokat közölt Louis Finkelstein professzornak, az egyik ilyen vasárnapi meeting zsidó szónokának beszédéből is. Rámutattak arra, hogy a cincinatti zsidó teológiai szeminárium tudós tanára gondosan került minden politikai célzást és vonatkoztatást, de szavai mégis izzóan korszerűek voltak. Finkelstein azt fejtette, hogy kevés a különböző vallásokat védelmezni. Többre van szükség. Új ember-tömegeket kell hódítani a vallások és a vallásos gondolkodás számára. Ez az egyetlen mód a vallástalanság és istentelenség terjedésének megakadályozására.

Percéig tombolt a taps, amikor Finkelstein professzor azt mondta, hogy a vallások ne egymás ellen hadakozzanak, hanem együttes erővel szerezzenek új hívőket, új katonákat az Isten-szolgálat, amely az összes vallások közös alapja.

Érdekes még ezzel kapcsolatban megemlíteni, hogy a Vallások Templomának kiváló szónoka, Louis Finkelstein a fiatalabb amerikai rabbi-nemzedék tagjai közé tartozik. 1895-ben született Cincinattiában. 1921-ben rabbi lett. Négy évvel később tanár abban a szemináriumban, amelynek tanítványja volt és így tullelt számos mesterén.

Mi az igazság az erdélyi cionista delegátusi választásokkal kapcsolatban?

A genfi kongresszusi választásokkal kapcsolatban a következő sorokat kaptuk a Brit Hanoar Hamizrachi erdélyi központjától:

A mai napon nyilvánosságra került delegátusi választás eredmények mélyen sértik a nemzeti alapon álló vallásos mizrachisták erdélyi szervezeit, mivel a választások nem szabályszerűen folytak le. A főválasztási bizottság határozata értelmében, a beérkezett pártlistát képviselő szervezetek hérése alapján, választást rendelt el valamennyi erdélyi helyiségben. Ezzel szemben a választás csak részleges volt, mivel a következő helyiségekben, mint Gyulafehérvár, Kiszénő, Déva, Hátszeg, Lugos, Margitta, Medgyes, Pankola, Sepsiszentgyörgy, Nagyszombat, Tenke, Szegesvár, Tasnad, Nagylak és más helyiségekben is egyáltalán nem volt szavazás, hanem egyszerűen elosztották a szélszavazókat, a klall-csoportt és a Barisszia közzét. Ezáltal olyan 1900 szavazathoz jutottak, amely teljesen meghamisította a választási eredményt. A Mizrach a legnagyobb felháborodással utasítja vissza a választásnak ílymódon való Hagrán megsejtése a Mizrachit neticiora kényeztetése volna, azonban ettől eltekintett, mivel a közeljövőben megtartandó Mizrachit országgyűlési konferencia ügyis hivatu van dönteni oly irányban, hogy az ilyen és az ehhez hasonló machinációk után milyen álláspontot foglaljon el a további együttes munka szempontjából.

Szükségesnek tartottuk az erdélyi közvéleményt erre vonatkozólag azért is informálni, hogy legalább tudják, hogyan lehetett az, hogy míg az erdélyi cionisták legnagyobb pártja a Mizrachit 2400 szavazatot kapott, addig a klall 3600 (?) és a Barisszia 3500 (?) szavazatot számolhatott el. A Mizrachit lényegesen választás alapján kapta meg a 2400 szavazatot, míg a másik két párt, a tulnyomólag még nem tartott választások sékel-számait írta jóvá magának.

— Az aradi izr. hitközség dr. Schönfeld Miklóst hitköztető rabbinak választotta meg. Dr. Schönfeld Miklós, a fiatal rabbi egy legképzettebb és legtehetségesebb tagja, régi rabbinasztianak a sarja, akiben a tradíció új elmélyülés szerencsésen párosul a modern zsidó életszemlélettel. Tanulmányait a legkiválóbb erdélyi jesivákban kezdte és a budapesti rabbi szemináriumban fejezte be, bölcsészettudományi doktorátust a budapesti rabbi szemináriumban feltűnt tudományos felkészültségével és szónoki talentumával. Az aradi hitközség megítélt meghívására most elfoglalta az aradi hitköztető rabbi állást. Az aradi zsidóság meglegettel fogadta az új rabbit és nagy várakozást fűz működéséhez.

— Fejér Sándor sikere Geniben. Geniben tartották ezidén a nemzetközi hegedűs versenyt, amelyen 29, a világ minden tájáról összesereglett hegedűs vett részt. A versenyre benevezett Fejér Sándor, a brnsói származású hegedűművész, a kolozsvári Goldmark zenekar koncertmestere is. Fejér Sándor a verseny keretében értékes sikert aratott, amelyre jellemző, hogy a legjobb helyezést elért zenezők között Fejér Sándor résztvett a genji zenekadémián adott hangversenyen. A hangverseny keretében Margaret Minge (USA) zongoraszmokkal, Biró József (Magyarország) és Fejér Sándor (Románia) hegedűszámmal szerepelt.

Bombák Bagdadban és Kairóban...

A bagdadi zsidó klubba bombát dobtak. Három zsidó meghalt és három súlyosan megsebesült. Öt arab hatalombert fogtak el, akiket azzal gyanúsítanak, hogy ők követték el a merényletet, letartóztatták. Az iraki kormány megtiltotta, hogy a bagdadi lapok foglalkozzanak az esettel. Zsidó körök véleménye szerint olyan arabok követték el a merényletet, akik közelállanak a palesztinai arabok terveihez és akik a bagdadi „Pro Palesztina Komité” tagjai.

Ugyancsak bombát dobtak a kairói zsinagógába is, néhány héttel ezelőtt. Ott is ugyanazok az erők működnek, amelyek Bagdadban és a többi keleti városokban. A bomba gyújtósínorja Berlinben van. Onnan ered minden rossz. Meg a palesztinai araboktól. És amikor világszerte ez a koncentrikus támadás éri a zsidóságot, amikor templomait és összejöveteli helyeiket bombákkal akarják elpusztítani, mint Berlinben, Bécsben és Prágában, meg a többi európai „kulturcentrumokban”, akkor még mindig vitáskoznak az, hogy vajon mit is teyven a palesztinai zsidóság? Mondja azt, amit a zsidó humanisták, Salom Asch-al az élen, akik még mindig tagadják azt, hogy az arabság népi haburut folytat a zsidó nép ellen és még mindig „rendőri hirt” szeretnének taragni az arabok nemzeti harcából. A zsidó mentalitás még mindig ugy képzeli, hogy „toj ott szalad egy gyilkos, rendőrbiztos ur, tessék sietni, mer meg elszalad. És az angol rendőrbiztos tudja, hogy gyilkosok ölöknek a kertek alatt és nyugodtan pöfékel tovább, vagy morgom valamit bajusza alatt. Nem tessék neki ez a gyáva kiabálás, a „rendőri” után. Három bűnöse van a palesztinai többéves terrornak. Az első, természetesen — az arab. (Önvédelmi harcot foly-

Harc az éjszakában!

A hegy lábánál az arab lovasok megpíntették lovaikat. A merede, kopár, sziklás hegy Ejn-Karim és Betar között mély szakadékaival, barlangos rejtekhelyével ott terült el fejük fölött, ahol majdnem kétezeresével elerült Betar megerősített fellegvára dacolt hónapokon keresztül Julius Saverus légőivál szemben.

Chadua-Amin tejk és három vezetőrsa lenyergelték és kikötötték lovaikat. A hegyorom felé a kis tiszástól kezdve már nincsen gyalog ösvény sem, csak kusza lehet elérni a sziklás hegycsúcsot, a melynek gögös meredeksége megközelíthetetlen.

A négy arab leheveredett a kis tisztáson, óvatosan széjártak és halkán beszélgettek. Chadua-Amin sejtte a szót:

— Kémeim jelentették, hogy kedd éjszaka tesz az évtörölődő. Ilyenkor hallgatag gyásza merülnek, egész nap koplálnak, még vizet sem vesznek magukhoz, erőtlene, bágyadtak és kimerültek. Chabdulnak a Klar-Ezioni hegedűnek már napokkal ezelőtt üzenetét küldtem. Ó résen lesz és keddre kézenlelke helyezi a csapatokat, hogy éjjel után rátámadjunk a községre. Ezek ilyenkor nem is gondolnak támadásra és könnyűszerrel hatalmukba keríthetjük az egész helységet.

Abdul Razez — magas félzemű arab — dus füstfelhőket erereggett pipájából és a szavak gonoszul, lelketlenül hagyták el száját:

Keresse fel BUCUREȘTIBEN a
SPLENDID PARC
SZÁLLODÁT zavarlatlanul működik. Bejárat a Sírbeli Vodă 4 számon keresztül és Calea Victoriei 57. (A régi ismert SLENDID SZÁLLODÁN keresztül)
Népszéki árak!

tat.) A második bűnös: az angol, aki kétszínű és perfid, mint mindig. A harmadik: a zsidó humanista, aki még mindig bebeszéli magának, hogy a zsidó másra predesztinált nép, mint népi harcra. Prédikációkra és lagymagot elmélkedésre és a naponta előforduló zsidóellenes gyilkosságokat, furcsa nyugalmal veszi tudomásul. Talán azért is, mert úgy véli, hogy ő nem halhat meg, csak a másik...

Salom Asch „az arab”

Megjelenik Varsóban egy ucionista újság, amelynek címe: „Die Tat.” Ebben az újságban olvasunk egy cikket, amelynek címe: Salom Asch, „az arab”. Nagyon dühös ez a cikk, de meg lehet érteni a felháborodást, ha elolvassuk, hogy miért támadja a kiváló zsidó író, Salom Asch is belesett abba a humanista betegségre, amely sok zsidót megfogott már és annyira tulzása viszik, hogy az már a neveltségesség határát surolja. A Salom Asch cikke először a new-yorki „Vorwärts”-be jelent meg. Ezt átvette a varsói „Hajnt”. Az utóbbi lap megváltoztatott néhány Salom Asch által használt kifejezést.

Melyek azok a kifejezések? Azt írja a világhírű író, hogy „a zsidó terroristák ártatlan arab nők és gyermekek vérét ontották” és még hozzá azt is írja: „ezek a gyermekek szentek és tiszták” (kedosim utohorim). A varsói lap ezt a kifejezést költői tulzásnak érezte, mert helyette azt írta: „ezek a gyermekek nekem testvéreim.”

A mi nézetünk az, hogy Salom Asch valóban „elirta” magát. Három évi rettentő terror után, amelynek során ezer meg ezer zsidó értékes élet pusztult el, azt írja Salom Asch, hogy a meghalt arab gyermekek „tiszt-

ták és szentek”. Vajon milyen kifejezést talált akkor Salom Asch azokra kis ártatlan gyermekekre, akiket az arabok megölték? Arra a tizenkét átvágott nyaku gyermekre mit írta, akiket Jaarot Hakarmel-en öltek meg az arab banditák. Meg a hebroni hatvan tanitudistára, akiket 1929-ben öltek meg a Tanházban? Meg azt a hároméves gyermeket, akit anyjától rabolt el az arab bandita és vagta fejét a földhöz?

Oh ezek a zsidó humanisták, élükön Salom Asch-al. Hogy ezek mennivre érezni tudnak a „szegény arab gyermekekkel.” Ártatlanok ők, mondják Salom Asch-ék. Kis arab angyalok, „szentek és tiszták”, ahogy a nagy író aposztrofálja őket. Akár a new-yorki lap közli, akár a varsói, mindkét találásban tulzást folytat élvethetetlen. Salom Asch nagy író, de ezáltal valóban erősen elírta magát. Kinek akar ezzel hízelegni? Kiknél akar sikert elérni? A világ érzékellen, az arabok hütyülnek rá. Csak a zsidó humanisták, őh azok a humanisták, azok javíthatatlanok. Szinte hihetetlen, hogy nekik nem a zsidó gyermek fái, hanem az arab...

A fogházban doktorált

Ez is tipikus palesztinai jelenség. A jezsuiták központi fogházban politikai vétség miatt letartóztatásban van dr. Samburszky nevű zsidó ember. J. L. Magnes professzor, a palesztinai héber egyetem rektora kérvényezte, hogy engedjék meg dr. Samburszkyt, hogy lehessen a fizikai szakon a doktorátust. Megengedték és a „fosoly” rendkívül jó eredménnyel vizsgázott.

Nem tudjuk e pillanatban, hogy vajon mi is lehetett a „bűne” a doktorandusnak? Valami főbenjáró vétké semmiesetre sem volt. És jellemző a palesztinai mentalításra, hogy az egyetemi rektor a fogházban viz-

— Itt lehetett a vár belső része. Mikor a vár külső falai leomlottak, ide vonult vissza Bar-Kochba, hogy utolsó kétségbeesett ellenállásra buzdítsa a rettenetelenekeket. Aztán mégis csak eljött a me éjszakának ezernyolcszáz éves óse: Bethar szörnyű Ab kilencedikéje...

Mordechai Anavszky, valamikor lapozgatott a régi zsidó foliánsokba, emlékszik rá, hogy a sárgult foliánsok fejlegyeztek, hogy Betar körül annyí vör folyt el, hogy a patakok megáradtak és a menekülők tízezeri belefuladtak testvéreik vérébe. Valahol azt is olvasta Mordechai Anavszky, hogy hét évig nem kellett trágyázni Betartól a tengerig a földet, mert oly dus, gazdag trágyát adott a kiómió forró emberi vér a szomszagos földnek.

Egyenletes lépésekkel róttá utat az őrségen és egy pillanatra fellebbent szemét előt az elmulrt évezred színjátékának vérell testett függőnye és úgy érezte magát, mintha ezernyolcszáz évvel ezelőtli Bar-Kochba állította volna őt erre a helyre megfigyelő előőrseinek.

A lábait előtt heverő sziklatömbökre nézett és az jutott eszébe, hogy ezek a szikladarabok a fellegvából lefele gördülve hány száz római életét oltották ki. Vagy talán az utolsó löresek egyike volt ez a szikla, amelynek biztonsága mögött nyilazták az ellenféget Bar-Kochba vitézei? Ha ez a nagy kő megszólalna, mennit tudna regélni önfeláldozásról, az élet örömeinek megvetéséről, kitartásról, lángoló hazaszeretetről és mindarról, amiről Betar köztik-

Ezt az uradalom 1768 évi június 17-iki válaszában csak azzal a feltétellel volt hajlandó megengedni, hogyha Galliciából gazdag zsidókat hoznak be.

Ezt a feltételt nem tudták teljesíteni, ezért rendszerint csak tíz év múlva, 1778-ban jutottak, amikor egy Farkas Pál nevű nemzsidó a Latorca-folyó melletti házát 30 évre évi 30 forintért imaház céljaira bérbeadta. Minthogy akkor még ingatlan nem szerezhettek zsidók, az első munkácsi zsinagóga a telket csupán 1820-ban szerezték meg.

9

„BALBOSZ” CSAK AZ LEHET, AKI A TEMPLOM FELÉPÍTÉSÉHEZ HOZZÁJÁRUL

Azon a közgyűlésen, amelyen a zsinagóga felépítését elhatározták, kimondták azt is, hogy csak az a zsidót nevezik cenzurát gazdáknak, szőlő-szóra „balbosz”-nak, aki a telek vételárához, vagy a zsinagóga felépítéséhez hozzájárul. Van egy későbbi jegyzőkönyv, amely egy zsidó kórházról emlékszik meg, amelynek alapítása az 1786-os évre nyúlik vissza. 1810-ben tulajdonjogi igényt jelentett be a neves a kórház telkére azon a címen, hogy „zsidó nemzetbeli ember örököt nem bírhatván”, de az ügyeket nem sikerült.

Érdekes, hogy a kórház zsidó orvosaitól megkövetelték, hogy a „betegeket lelkiismeretesen kezeljék, megukat becsületesen és vallásosan viseljék.” Különösen említett érdemel az az orvos, névszerint dr. Pflüger Adolf, aki kifogástalan vallásosságával annyira népszerű volt a munkácsi zsidóság körében, hogy mint „majl” működött hosszú ideig.

10

KEZDŐDNEK A BELSŐ TORZSALKODÁSOK

Ha ezeket a régi történelmi adatokat böngésszük, legérdekesebb az a körülmény, hogy már akkor mutatkoztak a későbbi nagy ellentétnek apró jeleit. Már 1818-ban akadt egy Iszák Hers nevű egyén, aki a főrabbi tudta nélkül esketést végzett, mely tetteért a hitközségi elnök parancsára két hónapi fogházat kapott és megfenyegették, hogyha még egyszer előfordul, örökre kitoloncolják a városból. Nagy vihart támasztott az akkori években egy hitközségi választás, amikor nem tudtak meggyezni a hitközségi elnök személyében ugyanarra, hogy Komlóssy László állspánnak kellett beavatkoznia, aki elrendelte, hogy minden munkácsi zsidónak adassék választójog, hogy így elkerüljék a különböző civódásokat. Nem látkat akkor sokan Munkácson. Megbízható adatok szerint az első roshakohl-t Taub Sámuel, „a legnagyobb szavazattöbbséggel, összesen 27 szavazattal választották meg.” 106 család élt akkor Munkácson. A hitközségnek témas autonómiaja volt, ami abból is kitetszik, hogy a hitközségnek jogában állott fogsággal és kitoloncolással büntetni. A bészidinek ítéleteit pedig a megyei hatóságok végrehajtották. 1828-ból maradt jegyzőkönyv szerint: „Ha az elítélt nem tartán be az ítéletét, a bészidinek jogában van a megyei hatóságok által történő pénzének és vagyonának elkobzásával ítéletének érvényt szerezni.” Érdekes, hogy az összes akkori feljegyzések szerint a zsidóságot nem „felekezétek”, hanem „nemzetnek” tekintették.

11

DE NAGY CÖRESZBEN IS LEHETNEK AZ URÁK...

Egy egyszerű zsidó ember mesélte el nekem a következő következő jellemző esetet. Ebben van sok minden... sőt „minden”. A cseh-szlavák impérium alatti népszámlálás volt Munkácson. Házirol-házra jártak és megkérdezték mindenkit, minek vallja magát.

Elérkezett egy házhoz, ahol szakácsnőt, egy öreg zsidó szakácsnőt kérdezte meg a cseh revizor, hogy minek vallja magát:

— Magyar vagyok... — hangzott a válasz.

Mire a revizor megkérdte:

— Viselt szakállt a nagy apja?

— Mi köze az urak ahoz, hogy van-e, vagy volt-e szakáll az apámnak? De nagy cöreszben lehetnek az urak, ha már már az apám szakállja is eszükbe jut...

Néhány év múlva újra revizorok jártak, már

az újabb magyar impérium alatt. És megint eljutottak az öreg szakácsnőhöz. Aki szegény még riadtabb szemű lett, még öregebb és még fáradtabb.

Megkérdezték tőle az ellenőr, hogy minek vallja magát:

— Magyar vagyok...

Menekültek bolyonganak a tengeren...

Már sokat és sokszor írtunk a bolygó hajókról, amelyek nem tudnak partot érni. Hetekig, hónapokig bolyonganak és akár bevalljuk, akár tagadjuk, ezeknek a hajóknak végcélja: Palesztina. A viták folynak a sajtóban, az angol parlamentben, a genfi mandátumbizottság előtt és mindnek az a mottója: az angolok nem segítik elő a palesztinai illegális, de még a legális bevándorlást sem. Sőt az utóbbi betiltják éppen az illegálisok miatt. Viszont a kelet- és közép-európai zsidó nyomor oly rettenetes, az üldözés olyan intenzív, hogy sok-sok ezer testvérünk nem tudja bevárni azt, amit „laskankint” kialakul a helyzet, hanem hajóra száll a nagy bizonytalanság felé. Ha nekünk volna olyan országunk és világbirodalmunk, mint az angoloknak, akkor nekünk nem volna „sürgős” a vándorlás, akkor mi is tudnánk az angol mottó szerint gondolkodni: wait and see, várni és nézni.

Mi egyelőre csak azt nézzük szívszorongva, hogy milyen rettenetű küzdelmet folytatnak ezek a hajók az elemekkel és az egyes országok hatóságaival.

AZ „ASTIR”-RÓL

még pótlólag azt írják a megérkezettek, hogy amikor partot értek, arab banditák kezébe kerültek, akik totálisan kirabolták őket. Ha nem jön egy angol katonai különítmény segítségükre, akkor talán még is öltek volna belőlük sok embert. Az „Astir” kalváriájáról még sokat lehetne írni, de már jön az újabb hír a többi hajókról.

A „RIM”-RÓL,

amelyről megírtuk, hogy kigyuladt, még a következőket írják. 814 menekült tartózkodik a hajón, amely Rhodos szigeténél kigyuladt. Az utasok megmenekültek — a hajó teljesen leégett. Most és itt említjük meg azt is, hogy a német rádiók, amikor a hírt bementették, a sajnálat hangján emlékeztek meg arról, hogy a zsidók nem pusztultak el a hajóval együtt.

A gyűlölet olyan pokoli a németek körében a zsidók ellen, hogy még azokat a kifosztott, szerencsétlenné tett zsidók pusztulását is kívánják, akik már régen elhagyták országukat és valahol a világban mégis élni akarnak. Állatvédő egyesületek léteznek Németországban, meg egyéb hasonló intézmények. Az erdőket sem lehet össze-vissza pusztítani, ellenben 814 ember, aki úgy el, létezik, gondolkodik, szenved és legalább úgy joga van az élethez, mint bárki másnak ezen a földön, ezek a német rádió szerint — kár, hogy nem étek meg a tenger közepén, egy rozoga hajóval. A Rim különben 500 utassal indult el Constanztól és utközben még 314 ember szállt fel a hajóra. Van közöttük 60 gyermek is. Rhodosra az olaszok látják el őket, de a zsidók által küldött pénzen. 5000 dollárt a Joint küldött.

A „BRESLAU” HAJÓ

hatszázötven utasa is nagyon szerencsétlen.

— Magyar? Talán zsidó?...

És elhangzott újra a sóhaj:

— De nagy cöreszben lehetnek az urak, ha megint öregapám szakállát kezdik el ráncgálni...

Egy kis jelentéktelen epizód ez, de sok minden „tanulságot” lehet belőle levonni...

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24-40

Naptár 5699

Pénlek: Av 12, július 29.

Szombat: Av 13, július 29. שבת 13 תמוז 5699

Heti szidra: וַחַמְנָן

Heti haftora: חַמְנָן נַחְמָנוּ

Szombat kezdete:

üzel bezdrás 7.47

gyertyagyújtás 7.57

Isteniszület kezdete 8.07

Szombat befejezése 9.03

Vigasztalódi népem...

Emlékezés sabbat nachmi-ra...

Hol van még a zsidó népnek a „vigasztalások szombatja”? Ennek a „sabbat nachmi”-nak igazi értékét talán a messianisztikus gondolat fogja revellálni? Vagy a vigasztalások szombatjának szent és halhatatlan ünnepe sohasem fog bekövetkezni? Mi rendületlenül hisszük és valljuk, hogy a mi nagy vigasztalunk be fog, mert be kell következzék.

A keserves és nap mint nap csak bajt és fájdalmat okozó hétköznapok között alig akad olyan, amely a „vigasztalások hétköznapja” lehetne. A hétköznapok borúsak és hidegek és mi iránytű nélkül ténfergünk a nagy bizonytalanságban. Viszont vannak a mi hétköznapjaink és reményes gyorsasággal rohanó eseményeinknek is „vigasztalások hétköznapjai” is. Vagy nem-e kell annak vegyük azt a hírt, amelyet a világsajtó több-kevesebb kommentárral közölt?

Ime egy kis „hétköznap” vigasz a „sabbat nachmi” hangulatában. Modern és mégis tragikus. A genfi mandátumbizottság előtt nagy vita volt a palesztinai angol mandátummal kapcsolatban. És szöszörint közlik annak lefolyását. Sok dialógus folyt le, amely James Macdonald angol gyarmatiügyi minisztert többször nagy zavarba hozta s csak az angol hipokrizis mentette meg a helyzetet.

A norvég delegátus Donnwig hisszony a következő kérdésekkel ostromolta a minisztert.

Dannwig: Nem ígérték a zsidóknak, hogy zsidó nemzeti otthon létesíthetnek Palesztina földjén?

Macdonald: De igen.

Dannwig: Ezt az ígéretet be akarják tartani?

Macdonald: Igen, minden rendelkezésünkre álló eszközzel.

Dannwig: Es mégis azt az ajánlatot teszi, hogy a zsidók állandó kisebbségben maradjanak és az eljövendő arab uralomban, annak egyharmadát tul nem szárváló kisebbséget alkossák.

Macdonald: De ez a zsidó kisebbség ön-maga fog saját rendje fölött örködni.

Dannwig: Nem vagyok sem zsidó nő, sem pedig diplomata és megjegyezni kívánom, hogy az Ön feleletei intelligenciám megsejtését és alabecsülését jelentik. Ha Ön az uccán megkérdéz egy embert, hogy az mit

ért egy megígért zsidó nemzeti otthon alatt, akkor annak válasza így fog hangzani: Egy zsidó államfélt gondolkodik. S ezt a véleményt nem lehet szemfényvesztéssel, olyan válaszokkal eliminálni, ahogy azt a miniszter ur teszi. Elvögre a tisztán megfogalmazott álláspontot nem lehet úgy forogni, hogy a zsidók örökös kisebbséget kell alkossanak egy arab állam keretei között. Röviden: a Fehér Könyv összeegyeztethetetlen a mandátum szellemével.

Ansbeck báró (belga delegátus): Amíg a zsidók abban a meggyőződésben élnek, hogy az angol bevándorlási politika elvesztette morális érvényét, addig tovább fogják folytatni az „illegális” bevándorlást.

Macdonald: Mi kétségbevonjuk azt a jogot, hogy minden zsidónak joga volna visszatérni Palesztinába. A zsidó bevándorlás erőltetett firszirozása az erőszak eszközeit fogják követelni.

Orts holland delegátus: Mi úgy véljük, hogy az Ön álláspontja az erőszak politikáját vonja maga után.

Ujra Dannwig kérdez: Milven csapatok vannak most Palesztinában és mennyi a számuk?

Macdonald: 18.000 emberünk van ott.

Dannwig: Es milyen nagy a száma a terrorban?

Macdonald: Két, esetleg három ezer terrorista.

Dannwig: S Ön mivel indokolja, hogy a brit birodalom 18.000 katonája nem tud évek óta megbirkózni 3000 terroristaal?

Feltéve, ha ez az elhatározás komoly és a terrornak valóban véget akarnak vetni...

Macdonald erre a legutolsó kérdésre nem válaszolt.

A dán hisszonyon fején találta a szöveget. Ezt kérdezi minden józan ember már több, mint három év óta. A brit világhatalom szembe mer — és akar — szállni az egész világgal. Ehez az erőfeszítéshez képest a három ezer terrorista egy gombostűfej jelentősége. Tehát vagy nem akarja, vagy nem tudja megfékezni őket.

Mi azt mondjuk, hogy nem akarja, mert ez is az angol politika irányvonalába tartozik. Mi lenne tehát a „hétköznapok vigasztalása” ennél a kérdésnél? — Az, hogy volt egy kérdés és még hozzá a mandátumbizottság előtt. Egy norvég „Madame sans-gêne”, egy szokimondó asszony, akinek nem megy fejébe, hogy zsidó otthon igrének és egy zsidónak mondható kis földterület sem adnak. Egy olyan országot akarnak, amelyben a zsidók nem vehetnek akadályok nélkül földet?

Messzi vagyunk a vigasztalások szombatjától. De azért elmondhatjuk ezen a szombaton a „nachmi, nachmi ami”-t. Vigasztalódi népem, ha nem is hallelujás nagy vigasztalás ez a messiási ígért nagy örömujjongás, de a szenvedés „három hete” után jöjjön a „vigasztalás ünnepe...”, ha most még csak genfi „vigasz” ez, amely nem megy tul egy mandátumbizottsági ülés keretein, de mégis vigasz a nagy sötétségben.

Geniben néhány hét múlva zsidók gyűlének össze a világ minden részéből világkongresszusra. Reméljük, lesz annyi lendület és ösztönesség bennük, mint amennyi a norvég, dán, belga és egyéb keresztény mandátumbizottsági tagokban volt. Mert ha nem lenne, hogy talán sohasem jön el az igazi „vigasztalások nagy szombatja”...

— Magyarországon újból kiadnak zsidóknak román vizumot. Az utóbbi időben nem adtak zsidók számára Budapesten román vizumot. Ez az intézkedés kölcsönös-ségen alapult, amennyiben a kolozsvári magyar konzulátus nem adott zsidóknak magyar vizumot. E hó 15-ével mindkét intézkedést kölcsönösen megszüntették.

Megszabadulhat a ruhádjárárhulló kellemellen fejkorpától, ha

— Arab terroristák munkában. (Jeruzsálem.) Az arab terroristák megtámadták a Genezarét to közelében egy kisebb zsidó munkáscsoportot, amely a Batelem telepítés földjein dolgozott. A támadásnak áldozatul esett a Bécsből származó Josef Rotfeld 27 éves orvos és a 26 éves Efraim Horstein. Négy zsidó munkást megsebesítettek. Rothfeld igen népszerű volt Kineret egész vidékén és rendkívül nyíltszívű, emberbaráti érzésű zsidónak ismerték, aki számtalan esetben használta fel orvosi tudását arabok gyógyítására. Horstein két hónappal ezelőtt jött az országba és a bécsi átképző telepek egyik vezetője volt. Az arab terroristák megtámadták a Batelem települést is, de visszaverték őket. — Felgyverkezett arabok behatoltak a nazareti missziós kórházba és súlyosan megsebesítettek egy arab páciens. — Arthur Collinge angol rendőrt az elmúlt hét szerdáján, miközben egy arab terroristát üldözött, súlyosan megsebesítették. Az angol rendőr most behalt sérüléseibe. — Hivatalosan jelentik, hogy Ramallah közelében az angol csapatok pénteken összeütözték egy felgyverezett arab terrorista csapattal. Két banditát megöltek. A Nazaret környéki rendőrségi razzia alkalmával elfogták Manszur Juddufot, a terrorcsapatok egyik vezetőjét.

— Zsidók kitüntetése Jugoszláviában. A Jugoszláv kormány dr. Hinkó Urbach sarajevói főrabbinak a július 28-án kiadott osztrályu érdemrendjét, a sarajevói askenáz hitközség alelnökének, Iso Hermannak pedig a Szveti-Száva rend IV. osztrályu adományozta.

— Arabok is segítkeznek az illegális bevándorlók üldözésében. (Jeruzsálem.) Az arab lapok jelentik, hogy egy Nebi Rubin nevű arab faluból (Nesz Ciona mellett) való arab elfogott Nesz Ciona mellett három zsidó illegális bevándorlót, akiket átadtott a rendőrségnek. A zsidók azt vallották, — írják az arab lapok, — hogy 350 más menekült jöttek Palesztinába egy hajón. E vallomás alapján a rendőrség átkutatta az egész vidéket és további 70 menekültet tartóztattak le. — Egy arab terrorbanda megtámadta Beth Hafia arab falut, amely egy új zsidó kolónia közelében fekszik és amely állítólag zsidó barát magatartást tanusit. Két falusi arabot súlyosan megsebesítettek, öt más lakost, köztük a falu biráját is és annak helyettesét is, elhurcolta a banda.

— Hetvennégy menekült gyermek érkezett Palesztinába a Jugend Alija keretében. Tizenkét gyermeket tel-avivi zsidó családnál helyeztek el.

— HAZTELKEK ELADÓK a nagyváradu új szénapiac mellett olcsó áron. Cim a kiadóban.

Orvosok mondják:

A Sulfamyl-

kénpuder tökéletes összetételű fogva kitűnő eredménnyel helyettesíti az összes pudereket

A „Dora” menekültjeinek sorsa. (London.) A Daily Telegraph jelentése szerint a „Dora” nevű gőzös, melynek fedélzetén többszáz zsidó menekült tartózkodik és amely néhány nappal ezelőtt hagyta el Antwerpet, megérkezett Flushing kikötőjébe. A kapitány nem tudja, hol teheti partjára élő rakományát. A flushingi parti hatóságok megtagadták a menekültek partraszállításának engedélyezését. A hajón, a mely eredetileg holland tulajdon, panamai lobogó leng. A menekültek illegálisan kerültek Hollandiába, ahol elfogatásuk után internálták őket, majd azzal, hogy Szibériába vándorolnak, behajózták őket a „Dora” gőzösrre. A hajó utasai kétségbeesetten néznek ismeretlen jövőjük elé.

Az ortodox ifjuság tragikus helyzete Magyarországon. (Budapest.) A budapesti autonóm ortodox kultusz hitközség, amely az ifjuság szigorú vallásos neveléséről gondoskodik, többek között egy fiú és leány elemi iskolát tart fenn, azonkívül egy polgári iskolát és egy Torasz-Emesz intézményt. Ezek az iskolák is, szemtemből kezdve nyelv- és iparkurzusokkal bővülnek. Az ortodox zsidó ifjuság különlegesen súlyos helyzetben van, éppen a vallástörvények szigorú megtartása miatt. Ezzel a kérdéssel foglalkozott a budapesti Aguda és Tiferesz Bachurim konferencia. Ama véleményüknek adott kifejezést a delegátusok, hogy az Aguda hathatós segítsége nélkül az ortodox zsidó ifjuság még inkább nem tudta volna tartani magát a vallástársaság csábításával szemben. Hangos kifejezések, mely szerint a hivatalos ortodoxia nem látja szívesen az Aguda erősödését. Végül úgy döntöttek, hogy közös vezetőséget választ az Aguda és a Tiferesz Bachurim szervezet. A gyűlés folyamán felolvasták Jakob Rosenheimnak (London) az Aguda világszervezet elnökének és Káhn Frankl Samu, az ortodox iroda elnökének üdvözlését is, amit nagy lelkesedéssel fogadtak.

A boldogasszonyi főrabbi Jeruzsálemben. Jeruzsálemről jelentik nekünk: Löwy Simon, az agg frauenkirchenei főrabbi, mint ismeretes, a burgenlandi zsidóközélet idején ideiglenesen Bécsbe ment. Most azután több, mint egy évi bécsi tartózkodása után feleségével együtt kivándorolt Palesztinába. Tel-Avivban szálltak partra, a hol mintegy 30 volt boldogasszonyi balböz óriási lelkesedéssel és könnyekigé való meghatottsággal várta az ősz lelkinásztort és elkísérték Jeruzsálembe. A gaon a Szentvárosban a Bóté Hungária 204. szám alatt szállt meg.

Ezüst

menorák, gyertyatartók, serlegek, evészközök, templomi kegszerek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyárássa és eladása: „TACAMUL” ezüstáru gyárban CIUB, Str. Gen. Neculcea No. 8.

Öt évi börtönrre ítélték Németországban egy külföldi zsidó újságíró. Berlieni jelentés szerint A. Finck litván állampolgár jiddis és héber újságíró a törvénszék több éves fogvatartás után „nemtelles propaganda” címén öt évi börtönrre ítélt. A litván konzulátus több ízben közbeniárt a letartóztatott zsidó újságíró érdekében, minden fáradozása azonban eredménytelennek bizonyult. Finck több külföldi zsidó lap levelezője volt, így többek között a new-yorki Morning Journalé, amelyben nem általános politikai, hanem főleg kulturális kérdésekről cikkezett. Memel bekebelezése után a német állambiztonsági hivatal letartóztatta dr. A. Hanemann ismert zsidó orvost, aki litván állampolgár. Felesége Kaunasba jött, hogy férje szabadonbocsátását siettesse. Miután ez nem sikerült, Hanemann asszony vissza akart térni Memelbe. Kaunas állomásán azonban Gestapo ügynökök várták, akik azzal, hogy rémhíreket terjeszt Németországról külföldön, letartóztatták.

Az amerikai zsidó ifjuság újabb „menekült-hetét” hirdeti. Az amerikai Bné Brit zsidó ifjusági szervezet, amelyhez az Egyesült Államokban és Kanadában 750 ezer szervezett zsidó ifju tartozik, 16-ik évi konferenciáján elhatározta újabb „menekült-het” proklamálását. E hét folyamán minden ifju köteles lemondani minden szórakozásról és a megtakarított összegeket a menekült-segélyezés céljainak rendelkezésére bocsátani. — Hasonló határozatot hozott a Young Jisrael szervezet is. A szervezet örömmel üdvözölte a Wagner, Rogers, Bill szenátorok kezdeményezését husz ezer menekült gyermek amerikai letelepítésére. A szervezet konferenciája élesen elítélte az angol kormány ui Fehér Könyvét. — Dr. Aba Sylvér rabbi, az United Palestine Campaigne elnöke Európába utazott, hogy megtárgyalja a Jewish Agency angolai, franciáországi és svájci vezetőivel azokat az intézkedéseket, amelyek a menekültek palesztinai bevándorlásának megkönnyítése érdekében fogantatandók.

Mindennemű szurást, szegfűtatást megszüntet a Diana sósborszesz bedörzsölés.

Zsidó leteleplítések a Fülöp szigeteken. (Newyork.) Paul v. McNutt, az Egyesült Államok távozó Fülöpszigetekbeli kormányzója a következő nyilatkozatot tette a Zsidó Távirati Iroda indianopoliszi levelezője előtt: „Néhány héttel ezelőtt 500 zsidó menekült szállt partra a Fülöpszigeteken, ahol a zsidó hitközség gondoskodott elhelyezkedésükről. Amint hely lesz újabb bevándorlók befogadására, újabb menekültek vándorolhatnak be a Fülöp szigetekre.” A főkormányzó elmondotta továbbá, hogy az Egyesült Államok kormányva a Mindanac szigeten való menekült-letelepítés tervét tanulmányozza. A Roosevelt-bizottság szakértő bizottságot küldött a szigetre, amely erre alkalmas klímával és rengeteg természeti kincsrel rendelkezik. McNutt elmesélte azt is, hogy sikerült meggyőzni utódját, Manuel Quezont, hogy a bevándorlási szabályzatot módosítani szükséges és meg kell engedni azt, hogy a menekültek bevándorlási engedély nélkül is partra szállhassanak a Fülöp szigetekre.

Litvánia kilenc delegátust küld a 21. cionista világkongresszusra. Litvániában ezidén 25 ezer sékelt adtak el és így ez az ország kilenc kongresszusi delegátus küldésére jogosult.

JAHREITABLA aluminiumból, izléses, tetszetős kivitelben 1 személyes lei 150, kétszemélyes lei 250. Megrendelésnél héber dátum közlendő Boros papírkereskedés, Cluj.

Dicsőn és jól élkezhet

Herschkovits orth. kóser pensiójában BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet (bejárat Strada Soarelui 7).

Az argentinai cionisták öt delegátust küldenek a világkongresszusra. (Buenos Aires.) A XXI. cionista világkongresszusra öt delegátust küldenek az argentinai cionisták. Három delegátus a cionista szervezetet reprezentálja és kettő az egyesült Poalé Cion és Ceiré Cion szervezetet. Nemrégiben jelent meg egy rendelet, amely eltiltja az argentin szervezetteknek a gyűlést, ezért nem volt semmiféle választás. A legutóbbi két évben 13.504 sékelt adtak el, 1500-al többet, mint az elmúlt évben.

Meghalt Amerikában a jiddis színjátszás egyik uttörője. Hetvenegy éves korában meghalt Newyorkban Boris Tomasevski, az ismert zsidó színész és színpadi szerző, aki az amerikai zsidó színjátszás egyik uttörője volt. Tomasevski 1868-ban született a Kiew melletti Zlatopolszki községben. Szüleiével együtt, 1881-ben Newyorkba vándorolt. Itt egy zsidó szintársulatot szervezett és nem sokára a chicagói zsidó színház első igazgatója lett. 1892-ben visszatért Newyorkba, ahol sok sikerrel szerepelt a zsidó népszínház színpadán. Rövid idő múlva elnyerte „Amerika legjobb zsidó színésze” címét. Tomasevski rengeteg zsidó színészt segített ki Amerikába és számos zsidó színdarabot adott elő. Ő maga is több nagysikerű színdarabot írt. Az ő műve Shakespeare III. Richárd című drámájának jiddis fordítása.

Mexikó és a menekültek. (Mexikó City.) Eduardo Hay, mexikói külügyminiszter, aki Evianban Mexikót képviselte, a közelmúltban levelet írt az államközi menekültügyi bizottság londoni titkárságához, amelyben bejelenti, hogy Mexikó engedélyezi azon személyek bevándorlását, a kik származásuk vagy politikai meggyőződésük miatt kényszerültek elhagyni hazájukat. Időközben azonban a mexikói hatóságok több turista vízummal rendelkező zsidó menekültet tartóztattak le, akik a „Lerdam” holland gőzessel érkeztek Veracruzba. Több magasrangú mexikói állami tisztviselő és diplomáciai képviselő jelent meg azon a követségi fogadáson, amelyen Josephus Daniels amerikai követ a tengeren bolyongó menekült hajók tragédiájáról szólvá kijelentette, hogy ez a „civilizáció” szügyene.

A Szovietunió és a menekültsegélyezés műve. A „Daily Sketch” című angol lap arról értesül, hogy a Szovietunió kormánya hajlandóan mutatkozik a nemzetközi menekültsegélyezés műben résztvenni. Bar Oroszország nem vett részt az eviani konferencia munkálataiban, hajlandó annak munkáját támogatni. Ugyanez a lap tudni véli, hogy Anglia részletes tervet dolgozott ki egymillió ember ausztráliai, kenvai letelepítésére, mely a bizottság mostani ülészakán letárgyalásra fog kerülni. Allitól Miron C. Taylor, az Egyesült Államok képviselője is telenítési iavaslatot bocsájt a konferencia elé.

Bosszuságos!

pénzt, időt és munkát takarít meg minden üzletember, ha kereskedelmi levelezésében általunk szabadalmazott levelezőlapot használ.

„IDEAL” Timișoara Kérjen mintát! Bulev. Regina Maria 10

Érdekes zsidó karriererek a volt osztrák-magyar hadseregben

Valamikor létezett egy „zsidó betegség.” Nyomait még ma is fel lehet fedezni némely régi lapban, vagy egy-egy magyarországi zsidó orgánumban. A „betegség” az volt, hogy mindenkire rá szerette mondani: „ez is zsidó”. Ha a gazdasági élet terén alkotott és híres lett, rögtön jött a „felekezeti sajtó” és újsággal, zsidó, zsidó, bizony ő is zsidó. Ha egy színész jól szerepelt... jött a „zsidózás.”

Haszna ebből senkinek sem volt. Az illetőnek nagy akadály volt a továbbjutásban, ha minden nap orra alá dörgölték, hogy hiába lett „a nagy művész, vagy tudós, vagy ez meg amaz”, bizony ő a balmozgásos sakter unokája, vagy a faszárokszállási fűszeres unokabéce. De nem volt haszna a zsidóságnak ezekből a nagy hallelujákból, mert az érdekelt erre megvadt és minél inkább elahart távolodni a zsidóságtól. A „kARRIER” érdekében. Úgy veljük, hogy sok polcra jutott zsidó vette a keresztvizet magára azért, mert sokat kiáltottak nekik a „büszke vagyunk rád”-ot. Egy kissé önlebecsülős volt ez, amikor azt hitte a „felekezeti” sajtó, hogy jót tesz a zsidóságnak. Mert ezzel mintha azt akarta volna mondani, hogy nyebár, mi is „rendes” emberek vagyunk. Tudunk ezt is, meg amazt is.

Alant néhány régi katona-karriert ismertetünk rövid zavarokban. De ez a visszaemlékezés nem azért készült, amiről fentebb szoltunk. Még azért sem, hogy a „régii időköt” visszaszirjuk. Megállapítás ez, hogy mi valóban „rendes emberek” vagyunk. Mostanában annyit és annvizsor hangoztatják, hogy nem vagyunk azok. sőt ember-számba sem akarnak venni bennünket Közép- és Keleteurópában ugyanvíra, hogy mi magunk is meg kell csipdesztük magunkat, hogy — valóban — rendes emberek vagyunk? E karriererek nélkül, meg ezekkel együtt is, állítjuk és valljuk, hogy „emberek” vagyunk, ha nem is shaw-i értelemben vett „felsőbbrendű emberek”, nem a teuton nietschei értelemben, de „legalább olyanok, mint a többiek. Ime még a katonakodáshoz is értünk. Nem csupán Monash tábornagy volt kiváló, aki a világháború legnagyobb angol tábornoka volt és nem a legmagasabb katonai karriert befutott Graziani tábornagya, akik az olaszok felretettek, hanem a régi osztrák-magyar hadseregben is.

OSZTRÁK KATONAI RENDSZER

A monarchia már a múlté. Hol van már a császári Bécs, hol van a régi osztrák-magyar armádia? Voltak annak a kornak derűs napjai is, hiszen a „békévilág” korszaka volt, amikor nem dörögtek sehohsem az ágyuk és nem táncolt a világ a háború és béke borotvaélén, mint napjainkban.

Zsidó szempontból az a kor a nyugalm korszaka volt, amikor még a katonai pálya sem volt elzárva a zsidó érvenyesüléstől és ezen a pályán is tehetségűeknek, rátermettségűeknek maximumát nyújtották. Kétségtelen, hogy az akkori világnak a monarchia egyik hatalmas apparátusa volt, amely egykor a világ békéjének, később pedig a világháború vérzivatarának ténvezője volt. Az osztrák hadsereg, a könggrázi csatáig, arisztokraták érvenyesülési területe volt. Az arany kardbójot tulnyomóan a fő- és köznemesség tagjai viselték és csak elvétve kerültek olyan állami tisztviselők fiaai a tisztikarba, akik polgári származásuk volt.

tak. A nagy könggrázi csatavesztés után elhatározták Bécsben a hadsereg újászervezését és a polgári elem ekkor ütött részt a bevehetetlennek látszó hagyomány-bástyákon. Ezekről az időről állion itt néhány érdekes karrier és epizód.

A 7. HUSZÁREZRED HADNAGYA

1866-ban I. Ferenc József a hetes huszárezredet inspicálta a Práterben, amikor egy arany vitézségi éremmel kitüntetett legény tünt fel neki a legénység soraiban. Az uralkodó magához rendelte az ezred parancsnokát és megkérdezte tőle, hogy lehet-e, hogy ez a katona, aki ezt a nagy hadi kitüntetést vívta ki, nincsen tisztte kinevezve.

- Azért Felség, mert zsidó — jelentette ki alázatosan az ezredes. — Kijelzte ide azt az embert! A huszár előugrott. — Hogy hívják? — kérdezte a nagyúr. — Bardachnak, Felség! — Hogy szerezté az arany vitézségi érmét? — A chumi ütközetben visszahódítottam az ezred zászlaját.

A császár elégedetten mérte végig a vitézt. — Ez nagyon derék volt. Köszönöm Önnek hadnagy ur!

Az újdonsült hadnagyot tisztátsái teljesen egyenrangúnak ismerték el e szokatlannul szep előléptetés után. Bardach később kapitány lett, majd helyettes őrnagy és 30 évi szolgálat után „Edler van Chlumberg” előnévvel nyugalomba vonult. Az osztrák-magyar hadseregnek ez az első zsidó törzstiszte olyan nagy tekintélynek örvendett, hogy a berlini-bécsi tiszti lovaglóversenynél a mult század 90-es éveiben őt bízták meg a döntőbírói tisztségével.

EGY LUGOSI SZARMAZASU TISZT KARRIERJE

Szep karriert futott be a lugosi származású Breit József. 1910-ben vezérkari ezredes lett, majd a magyar honvédtörzstiszti tanfolyam parancsnoka, a háború éveiben vezérőrnagy lett. Nagy sikerrel vezényelt honvédgondart és 1917-ben egy magyar honvédaloghadosztályt a doberdói fensíkon. A király később a doberdói előnevet adta neki. A hadirodalom terén is jelentős munkái voltak, 1912-ben az orosz-iaján háborúról írt könyve jelent meg.

EISZ SANDOR EZREDES PÁLYAFUTASA

A zsidó tisztok sorából is magasan kiemelkedik Eisz Sándor pályafutása, aki 1889-ben mint osztrák alezredes, a morvaországi 4-ik számú gyalogezred parancsnoka volt. 1890-ben ezredessé léptették elő, majd szolgálati ideje elteltével nyugalomba vonult. Ettől kezdve, mint a bécsi hitközség titkára fejtett ki nemes tevékenységet.

HUSSERL EZREDES,

aki az olmtüzi 8-ik gyalogezred parancsnoka volt, azért került nyugdíjba, mert Otto főherceg katonai ténkedését az egybegyült tisztok előtt őszinte és szakzerű bírálat tárgyává tette. A háború kitörésekor, bár súlyos aszmája volt, aktív szolgálatot vállalt.

Sok volna felsorolni valamennyi zsidó tiszt karrierjét, megemlítjük még Neuman Altrédét, aki mint ezredes nyugalomba vo-

A nyerskoszt és a gyomorhajok

Mintegy két évtizede valóságos szektája alakult ki a nyerskosztosoknak, akik azt hirdetik, hogy az emésztőszervi megbetegedések, sőt az összes betegségek elkerülhetők és meggyógyíthatók nyerskosztos ételmóddal. Attól eltekintve, hogy ez az életmód borzasztó önmegtartóztatást kíván, a siker nem százszázalékos. Ime mit ír dr. Vancea József Tg.-Mures, Str. Stefan Cel Mare 14.

„Minthogy tíz éve követem a nyerskosztosok tanácsát, hust ma sem eszem. Valóban megszabadultam nagyon sok szenvedéstől, — azonban ideges gyomorhajom nem mult el. A szigorú étrendtől való legkisebb eltérés is fájdalmakat, szédülést, gőrcsöket okozott. Ellenben két üveg Gastro D. elfogyasztása után, teljesen megszűntek emésztőszervi panaszaim, nem érzek sem szédülést, sem gőrcsöket, ideges gyomorhajómból tökéletesen kigyógyultam. Nem mulaszthatom el kijelenteni, hogy tökéletesen meg vagyok elégedve az elért eredménnyel. A gyóvszzer hatása igazán meglepő. A Gastro D. kezelés törhetetlen híve vagyok és meg vagyok győződve arról, hogy ez a gyóvszzer az összes emésztőszervi betegségeknel, eddig soha nem tapasztalt, kedvező hatást fejt ki.” A fenti sorokhoz nem kell kommentár.

GASTRO D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett CSASZAR E. gyógyszerárában, Bucuressti, Calea Victoriei 124.

mult és a „Fremdenblatt” katona mellékletének, a „Die Vedette”-nek szerkesztője lett s mint ilyen sok hasznára volt a tisztikarnak.

EGY SZEGEDI TISZT PÁLYAFUTASA

Büszke volt zsidó származására Kornhaber Adolf, aki a szegedi 5. honvédaloghözred parancsnoka volt éveken át és mint stratégia igen nagy tekintélynek örvendett. A béke éveiben szigóra miatt valósággal reszkettek tőle a tisztok. A háború előtt még vezérőrnaggyá lépett elő és Székesszékén teljesített szolgálatot. Csakhamar nyugalomba vonult és a háboruban gyorsan reaktívtáltak és egy hadosztályt, majd később egy egész hadtest vezetését bízták rá Völyhnyáiban. Kornhaber nagy érdemeket szerzett céltudatos munkájával és előbb altábornaggyá neveztek ki, majd egy győzelmes ütközet után nemesi előnevet kapott.

A legmagasabb polcra a zsidó származású tisztok közül báró Hazai Samu vezér ezredes, volt magyar honvédelmi miniszter jutott, aki azonban fiatalon kitért.

A régi „boldog” világban nem ártott a zsidóknak, hogy katonák lettek, de a hadsereg sem vallotta karát a zsidó tiszteknek. Hűségesek, tehetségesek és igazi „tisztok” voltak... mégha a mai uralman levő „örmesterek” nem szivesen látják, illetőleg egyáltalán nem akarják, hogy zsidó tisztok legyenek...

A zsidók csak külön helységekben dolgozhatnak a német üzemekben. (Páris.) A „Deutschland Berichten der Sozialdemokratischen Partei Deutschland” ielenti Közpénmetországból: Nagy feltűnést keltett, hogy egyes vállalatoknál megjelentek a munkáfront vezetői és bejelentették, hogy nagy munkáshányra való tekintettel, most már zsidókat is felvehetnek üzemiükben. De csak külön helységben. Egy vállalkozó, akit megkérdeztek, hogy miért különítik el a zsidókat, azt válaszolta: — Igen, igen a zsidók mégis intelligenssebbek és ez kiderülne. A vállalkozó kijelentése nagy feltűnést keltett, mert teljesen szerezet visz a nacipártban. Később helyreigazítási ügykezett nyilatkozatát.

A palesztinai ujcionisták hadseregének lelkeshangu rádióelhívása a palesztinai zsidósághoz

Halló, halló, itt a harcoló cionizmus hangja!... Halló, halló, itt a hangja a felszabadító cionizmusnak! Halló, halló, itt van a nemzetvédelmi csapatok parancsnoksága.

Palesztinai zsidók és palesztinai zsidó ifjuság! Két hónapja annak, hogy proklamálták a Fehér Könyvet és már két hónapja mult el annak, hogy a hivatalos cionista vezetők megesküdtek arra, hogy minden eszközzel harcolni fognak az angolok ellen.

Egybehívunk egy bizottságot, amelyet nemzeti tanácsnak neveznek. Tanácskozik két napon át és egy éjszakán és végül isen fontos határozatot fogadnak el: egybe kell hívni a nemzeti tanácsot a jövő hétre.

A Fehér Könyvet nem tudjuk másképpen megváltoztatni, mint ököllet és fegyverrel. Az arab ellenség szemtelensége, akik arra készülnék fel, hogy Dávid király Jeruzsálemben uralkodjanak, csakis Izrael igazi szabadságharcosai által ellensúlyozhatók.

A „Times” és a „New Chronicle” a legnagyobb tisztelettel ír az „Irgun Cavaei Leumi”, vagyis a zsidó nemzetvédelmi szervezettel kapcsolatban, de a „mi” sajtónk, a palesztinai héber baloldali sajtó elítéli ezt a heroikus harcot.

A palesztinai baloldal és a Jewish Agency minden törekvése olyannyira, hogy elértsen bennünket a Fehér Könyv elleni harctól, meg fog hiúsulni. Ugyanaz fog történni, amit a nagy Herzl mondott annak idején az anticionistáknak: — A karaván halad...

Nagy és hősiest tettekre hivatott a zsidó nemzetvédelmi szervezet. A zsidók Istene, a hadak Istene fog az élen haladni az Ó városainak meghódítására, Izrael igazi országának újjáépítéséért, a népert, az ő javáért, hogy felszabadítsuk hazánkat. Tűzben és vérben esett s pusztult el Judea és tűzben és vérben fog újjászületni!

Comunitatea Bisericească Ortodoxă Izraelită Autonomă Braşov.

FELHÍVÁS A „KÖSER” HUSFOGYASZTO KÖZÖNSÉGHEZ.

Nyomatékosan figyelmeztetjük tagjainkat, valamint az átutazó hittestvéreinket, hogy a Gersch Andor (Vár-utca 46. alatt) meghirdetett „köser” mézszárszék és hentesárujár nem áll az orth. rabbiás felügyelete alatt, ennél fogva sem az ott kimért hus, sem annak gyártmányai rituális szempontból nem használhatók.

Sperber Dávid zrasovi orth. főrabbi.

Mia Keren Tel Chai?

Tel Chai egy kicsiny kolónia, Palesztina északi részén, amelyet szentté tesz az a történelmi tény, hogy itt halt hősi halált husz évvel ezelőtt József Trumpeldor, aki feladta életét és mártíriumot szenvedett a zsidó nép becsületéért és szabadságáért.

A zsidó ifjuság szemében ezidő óta ő képviselet az aldozathétség és hősiesség szellemét. Ezért nevezték ezt az alapot „Tel Chai”-nak.

Mi a Tel Chai alap feladata? Szolgálni mindazokat a célokat, amelyekért József Trumpeldor és követői életüket áldozták.

A zsidó nép felszabadítására, a zsidó állam létesítésére szolgál ez az alap, amelynek hatalmas missziója kétségen felül áll. Olyan küldetés ez, amely egyéni és társadalmi osztályok érdekein felül áll.

Céljai: Nemzetvédelem. A jüw felgyűvezése. A tenger meghódítása. Az őshazába való visszatérés elősegítése. Munkás-betegséggyógyító létesítése. A munkások nemzeti megszervezése. Politikai intézmények. És még számos más nemzetépítő szervé léteése.

A világon minden részében működik a Keren Te Chai szervezet és hatalmas erőfeszítéssel teszi lehetővé, hogy a zsidó önértelme magas fokot álljon Palesztinában. Mert ez az egyetlen mód, hogy végcélunk: a Jordán mindkét partján épülő zsidó állam meg is valósuljon!

Az antiszemita hadjárat a magyar gazdasági életben

Szomorúságunk énekesei vagyunk. Erre kényszerít bennünket a rossz sors. Most érkezik a hír, hogy a gazdasági hadjárat rendszeresen folyik a magyarországi zsidósággal szemben. Most vetik el 101 ecetvárostól az engedélyt és nemzsidó kezébe került ez a szakma is. 124 élesztő-eladási hely is keresztény kezébe került. A szesz-egyedárusítás terén is minden zsidót kizsároltanak lassankint. Amint már megírjuk, az állami sorsjáték eladási engedélyit is visszavonták, amely zsidó kezében volt. Ezen a téren a százszaalékos ársítás következett be. Egyedül még a koszmengedélyvek terén folyik tásabbban a zsidók kikapcsolása, mert ha ezt egyszerre keresztülönnék, a szesz-egyedárusítás jövedelme is erősen megcsappannának, ami nem lehet államérdek, hiszen a költségvetés egyrészt ez a bevétele képezi.

Érdekes, hogy a zsidók kikapcsolása a különböző szakmáknál mindinkább érezhetővé válik. Példa erre az úpesti eset. Az ottani városi kórház hat orvosi állásra hirdelt pályázatot és mivel zsidó pályázó ki volt az ajánlattevők közül zárva, ennek eredménye abban mutatkozott, hogy egyetlen keresztény pályázó akadt a hat állásra. Mit jelent ez? Semmi más, mint azt, hogy a keresztény orvosok jól el vannak helyezve és nincsen szükségük az úpesti kórházban megüresedett állásokra. Viszont sok zsidó orvos öngyilkosságra kényszerült, vagy legjobban kivándorlásra, mivel a száraz kenyeret sem kéréshelet meg.

Itt említjük meg, hogy a „Magyarország” munkatársa Orbán Ferenc nemrégiben Grünbaum Frigyes málékszákaai főrabbi ellen éles támadást intézett. Azzal vádolta meg, hogy 60.000 pengőt gyűjtött a cseh-zsidó legionáriusok részére. A bíróság előtt Orbán bocsánatot kért. Kiderült, hogy ortodox jóléleknyelre és azok számára gyűjtött a főrabbi, akiket érzékenyen érintett a zsidó törvény. A szélsőjobboldali sajtó leközölte Orbán Ferenc „alázatos” bocsánatkérését.

Az összes ifjusági szervezetek összefognak Palesztinában a Fehér Könyv ellen

Létezik Palesztinában egy ifjusági központ, amelyet a régi cionista szervezethez tartozó csoportok létesítettek. Amikor a Fehér Könyv megjelent, ez az ifjusági központ sajnálattal észlelte, hogy nem tud eleget tenni feladatának, mert ebben illetékes helyekről akadályozzák meg őket. Ezért összehívták a palesztinai ifjusági többséget reprezentáló összes ifjusági szervezetek vezetőit és egy egészen újonnan alakított ifjusági központot létesítettek. Ez a szervezet a következő csoportokat foglalja magába:

Makabi Hacair, a nemzeti iskolák diákjainak szövetsége, Jaune Deidotet, Betar, Brith Hahasmonaim, Hanoar Hacioni, Célé Akiba, Brith Hakanaim szervezeteket. Ezek közös értekezletet tartottak, amelyen a következő határozatot fogadták el:

1. A zsidó nép jelenlegi komoly és végzetes óráiban összefogásra szólítjuk fel az összes ifjusági szervezeteket, hogy egyesüljenek harcoljanak mindazok ellen, akik népünk palesztinai jövőjének útjában állanak.

2. Az összes rendelkezésünkre álló eszközökkel, életünk és vérünk áldozásával is, erőnk végső megfeszítéséig harcolni fogunk a Fehér Könyv ellen, az egységes zsidósággért, az önálló zsidó államért és annak történelmi határaitért.

3. Mi mindenkivel és minden egyes szervezettel egyesülten akarjuk megvinni közös nagy harcunkat, történelmi igazságunkért, amelyre kitélez bennünket a zsidó mult és a zsidó jövő.

4. A lehető legnagyobb eréllyel tiltakozunk az ellen, hogy a zsidó nép ártatlan fiait letartóztassák és a legnagyobb szimpátiával kísérjük sorsát azoknak, akik értelmünk harcolnak és szenvednek.

— Fölvétel az oradeai orth. zsidó ifjusági és leányifjuságiunkok az ort. zsidó ifjusági és leányifjuságiunkokhoz 1939-40. tanévre szóló jelentkezések folyamában vannak. Ez iskolák bármely osztályba beiratkozni szándékozik fölvételi kérelmüket legkésőbb augusztus hó 23-ig terjeszték be az iskolák igazgatóságához.

Az első osztályba iratkozók román nyelvből és számtanból fölvételi vizsgálatot tesznek. A javító, pótló és fölvételi vizsgálatok szeptember 1-én kezdődnek. E vizsgálatokra való jelentkezés végső terminusa augusztus hó 25. A szabálvszerű beiratások időpontja augusztus 25—31. Mindkét iskola teljesen azonos tantervvel működik a liceum alsó tagozatával. A nevelési osztályt végzett növendékek folytathatják tanulmányaikat a liceum felső tagozatában. A fiú iskola talmud-thorával kapcsolatos, mely diáktanul az a tanulók rendelkezéseire. A tandíjkezdvevények iránti kérelmek benvuyításának végső határideje a hitközségi elemi iskolai tanulók részére is augusztus 20. A később érkező folyamodványok az első félévben figyelembe nem vehetők. Az elemi iskolai beiratások szeptember 1—10 között lesznek, de az első elemi fiú s leányosztályokba iratkozók gyermekek szülei a szükséges fölvilágosítások megadása céljából a beiratandó gyermek születési bizonyítványával legkésőbb augusztus hó 25-ig jelentkezni sziveskedjenek az iskola igazgatóságánál (hivatalos óra délelőtt 9—10), mely minden vidéki levélbeli megkeresésre is készséggel szolgál fölvilágosítással. Valaszbeléggel melléklendő.

Lássuk Temesvárt!

Mozaikok a Bánát zsidó centrumának életéből

A jelen krónikairója, akinek feljegyzéseit egy jobb és békésebb kor történetkutatója hiteles feljegyzésként fogja regisztrálni, meglepődéssel állapítja meg, hogy Temesvár az egykori asszimiláns város, a történelmi napok nyomasztó sulya alatt visszakiváncosított és vissza is tért a zsidóság kebelébe. Ha ma, 1939-ben ez a visszatérés inkább csak az ideológiai síkok terén mozog és nem a valósliaiak terén, ennek nem a ma élő nemzedék az oka, hanem a nagyszülők, akik szükségletnek tartották az unokáikat a zsidó vallás berkeibe bevezetni.

Viszont a temesvári zsidóság ideológiai kitélése teljesen a cionizmusnak közhítté létrejötté. Ennek a kijelési formának már nagy és tiszteltreméltó multja van abban a városban, amelyben egy dr Marmorek élt.

A TEMESVÁRI CIONISTÁK

Ha országos viszonylatban lehet is kritikát gyakorolni a mai temesvári cionista vezetőség fölött, de lokálisan a különféle szervezetekbe tömörült cionista zsidóság nagyot ugart és hatalmasat alkotott és a temesvári pusztáugart, megtermékenyítette a zsidó újjáébredés.

Ezek a vezetők azonban nemcsak a cionista munkát végzik, hanem ott látni őket minden zsidó megmozdulásnál, akár caritativ, akár kulturális terén.

A munka élén ott látjuk Reiter Károlyt, aki mint a Szövetség elnöke folytatja nehéz és elismerésre méltó munkáját. Ugyanakkor Reiter Lunka asszony teljhatalmúlag uralkodik a háttérben, hanem egész Erdély női cionista közeletének irányítását. Melőtan illeszkedik hozzájuk agitálásával és tettekkésziséggel dr Róth Dezsőné, a VIZO országos elnöknője, dr Nobél Sándor, a pártatlan erejű szónok, dr Sass Ernőné és Keller Jánosné, a VIZO helyicsoportjának agilis vezetőségi tagja.

A ZSIDÓ LYCEUM

A hatalmas cionista munkának, amely magában foglalja egész Temesvár zsidó közéletét, működését sugara kiterjed a Zsidó Lyceumra is, amely a nagy hitközség legfeljebb és egyben legnagyobb intézménye.

Az impozáns épület folyosóján megragadó héber feliratú propaganda plakátok dűbészlik szíven a várakozót. Palesztinai képek, színes felvételek, amelyek minden beszédnél, gyűjtő szónoklatnál késebben beszélnek. Zsidó fiúk s leányok csoportja aratja a termést a Szentföldön. Aláírás:

„Házaurim b'dimoah b'rino jikcorun...” „Akkik sirva velettek, ujjongoa aratnak.” Vagy egy másik képm: Sarlóját élesíti elmélázva egy fiatal chajuc és elmerengve nézi a Jordán vizét. Aláírás: „V'sovu bonim liguolom...” „Es visszatérnek a gyermekek hazájukba...”

Jenyűgözön hatnak eme propaganda képek és biztos az, hogy az az ifjú, aki ennek az intézetnek olt nyole éven keresztül növendéke, öntudatos és fajszertettől izzó zsidó fiatalemberként lép be az élet nagy iskolájába. Ez természetes azért is, mert a Zsidó Lyceum tanári kara élén dr Marcus gimnáziumi, Marton Izidor kereskedelmi iskolai igazgatóval, dr Papp Illés, dr Rosenberg Oszkár tanárakkal egy zsidó öntudat, mint általános emberi szempontból az ideális bibliai szellemet öntik az ifjuság fogékony lelkébe.

MILYEN AZ ÁLTALÁNOS ZSIDÓ ELET?

A szomorú emlékü bombarobbanás után a zsidóság visszavonult, hallgatag lett, önmagába zárkózott. Az igazi zsidó lelkek önmagukra találtak ezekben a hallgatag napokban és intenzív zsidó lelkieletet parancsoltak önmagukra. A zsidó társaságnak, a zsidó club lett a fellegvára, oda húzódtak vissza az öntudatos zsidóság és rávetette magát az eddigienél is hatalmasabb tempóban a cionizmusra és a zsidó emberbaráti intézmények istápolására. Ennek a csendes és szinte láthatatlan munkának Sperling Károly igazgató lett a vezére és kiváló munkatársai dr Krausz Béla, dr Deutsch Árpád, László Zsigmond, dr Perlstein Artur, Radó Lajos, továbbá Hammer és Nemes igazgatók, ez utóbbi egyben a Kadima sportegylet elnöke és bőkezű mecénása.

Meg kell még emlékeznünk a nagy hitközség égisze alatt működő Nőegyletről, amely dr Pollacek Ármúné tapintatos vezetése alatt folytatja áldásdus működését. Kiváló munkatársai ebben a zajtalan, de annál eredményesebb munkában a kiváló erényekkel megáldott Berger Manóné és magas kulturájú Landau Imréné. A Nőegylet tartja lemm az aggek házat, ahol 75 öreg éli le szerető női zsidó szívek gondoskodását beurnyozott öregséget, mintászerű tisztaságot, fehérségben. Ezenkívül számtalan szegény leány kelengyéről, betegen fekvő szegény anyák támogatásáról gondoskodik a Nőegylet példás szívű vezérkara.

Ugyanilyen csöndben és feltűnés nélkül igaz zsidó munkát végeznek Várnai József, a bohosi postgyár temesvári igazgatója és felesége jelentékeny baráti körökkel, akik közül Jávör Józsefet, Temesvár legnagyobb nyomdavidallatának igazgatóját, dr Lindner Jenő kalapgyári igazgatót, Löwbeer Béla, a Dura ciemgyár egyik igazgatóját, Borgida Ödönt, Magyar László bankigazgatót, Munk Lajos mérnököt, Léb Lajost, dr Gábor Dezsőt említjük meg, akik mind lelkes és áldozatkész barátai a zsidó kulturának és karitativ célkitűzéseknél.

Intenzív munkájukat hathatós részt kérnek minden zsidó megmozdulásból Grünberger Lajos az Atlanta textilgyár tulajdonosa, valamint Meixler Lajos textilgyári igazgató és felesége, akik igazi mintaképei lehetnek a zsidó szivélyességnek. Hasznoló szempátiával kell feljegyeznünk Freund János furnigyári igazgatót, dr László Hugó állatorvos, Serbu Zsigmond nagykereskedőt, Löw Zsigmond nagykereskedőt, Montag Mór terménykereskedőt, Pollák Géza hatisnyagyalos, Glück József textilygyáros, dr Rosenthal Pál ügyvéd, Krammer Selma cipőáruház tulajdonos, Brauch Bruno gyógyszerész, Taussig József szeszgyári igazgató, dr Antal Imre ügyvéd, Türkl Alfréd szikvizgyáros, Somló Aladár tollexportőr, Eisikovits Jenő fakeskeredő neveit, akik mind-mind hűséges katonái annak, amit zsidó ősszirtásnak, zsidó szolidaritásnak hívunk.

Viszont nem lehet szótlannul elmenni azon tény előtt, hogy a hitközségi iroda megállapítása szerint: Temesvártott vannak legnagyobb számban az áttértesek és a vegyes házasságok. De az idők mindent elösrö és mindent helyes utra terelő vihara ebben is — mint annyisok másban — tisztítani fog. Temesvár azon az uton van, hogy nagyszerű és értékes zsidó várossá fejlődjék ki. Hagyni kell a vezetőket dolgozni, hagnyni kell az önzetleneket munkálkodni, mert ígykevésük, tanításuk és munkájuk nyomán egy zsebb és zsidóbb jövő kontúrjai bontakoznak ki felénk az ismeretlen jövő méhéből.

Mozey Béla

TEHENÉSZETRE alkalmas házhely, közevetlen a szénapiac mellett, a Pece-patak partján eladó. Ertekezhetni a kiadóhivatalban.

UJCIONISTA HIREK:

CAREI. Nagykárolyban néhány héttel ezelőtt megalakult a Betar ifjusági szervezet és a következő vezetőségét választották meg: Rosenberg Tibor mefaked, Perl Lajos szógan mefaked, Keren Tel Chai biztos, Kolb Dezső. Pénztáros: Róth Imre. Igazgató Róth László. otthon-biztos: Weisz Tibor.

PETROZSENY. Petroszénvban július 17-én körzeti találkozózt tartott a Betar szervezet. A munkás kaszinó könyvtártermében megtartott találkozózn, a körzet csoportjának delegátusain kívül résztvettek: Schieber országos betarparancsnok, Weinstein vezetőségi tiszt és Malek Lázár, a KTCH delegátusa. Rosenbaum Géza üdvözölte a delegátusokat és elhatároztaik javaslatára egy nyári tábornak Lonyán való felállítását. Horváti Géza és Hoffman Viktor körzeti vezetők a napokban Storozincán (Bukovina) megnívándó vezető iskolát mellátatták, ahol a kiváló képzettségű fiuk kaptak tovább instrukciókat. Schieber navic hosszabb beszédben ismertette a célkitűzéseket és a Betar legszébb korszakának nevezi a jelenlegit. Este az ujcionista szervezet rendezett iólsikerült meetinget. A nagyszámu közönség előtt Schieber, Weinstein, Horváti Géza és Rosenbaum Géza szóaltak fel és ismertették a revizionista mozgalom lévengét és ideológiáját. Brausz László szavalata után a Királyhimnusz éneklésével ért véget a nagyszerű estély.

NAGYSZEBEN. A Betar ifjuság nagy-sikerű Herzl-Bialik emlégtűnépélvét rendezett. A szombat délután megtartott ünnepe-lyen Weisz Sandor Herzl életét ismertette. Kotschild Andor, Goldstein Jozsef, Weinstein Mimi, Hirsch Károly szavalltak és Herzl és Bialik jelentőségét méltatták. Löwy Janou El molé rachmim-ot recitált. Bein Adolf ifjusági vezető szép beszéde után a Hatikvát énekelte az ifjuság és ezzel lejezódott be a szép és sikerült emléktűnépély. (W. N.)

WISEUL DE SUS. Július 16-án reorganizációs gyűlést tartott a felsővisó ujcionista szervezet. Fruchter Bumi szép beszédben méltatta Jabotinsky korszakos működését, vázolja a „Brit Trumpeldor” multját és programját. Az NZO és Betar közös vezetőség választott a következőköt: Diszlennök: Brill Zoltan gyógyszerész, elnök dr Dávid Miklós ügyvéd, alelnök: Hecht Ármun, titkár: Fliegerman Sándor, KTCH biztos: Krémer Lszak, ellenör: Fruchter Bumi. A felsővisó zsidóság nagy érdeklődést tanusit az ujcionista szervezet működése iránt.

A NAGYSZEBENI CHEVRA KADISA nagyszabásu ünnepeket rendezett a háboruban elesett hősök emlékére. Tizenegy sírkövet állítottak az elesett hősöknek, amelyknél július 9-én gyászünnepeket rendeztek. Löwy Mór főkantor, a Betar énekkarával gyászéneket recitált, majd Reich medgyesi főrabbi tartott megható szónoklatokat, amelyben kiemelte a zsidó katonák hősiességét, akik mindenkor készek életüket áldozni a hazáért. Ezután dr Mátyás Lázár, a Szentegylet elnöke tartott mélvenszántó beszédet, majd köszönetét fejezte ki Felter Alfrédnek, az aut. orth. hitközség elnökének, Löwy Jakabnak és Rieger Emilnek, amiért nagyobb hozzájárulásukkal lehetővé tették a szép terv megvalósítását. Az El molé rachmim után véget ért a kegyeletes ünnepegg. (M. W.)

— Adakozás. Kedves ünnepekköt közt avatta fel a székelvhidei hitközség Zaubel Hilel, Chevra gondnok által készített és a nagytemplomban elhelyeztetett és a nagytemplomban elhelyezett szék, arannyal himzett bárony tóra-fügönyét. A nemes adakozókért a hitközség tagjai a kegyeletes ajándékért öszintén érattaláltak és köszönetüket fejezték ki.

Állunk az őrsön!...

Jeruzsálem. Csütörtök reggel újabb három arabot öltek meg Tel-Avivban, három másik arabot pedig megsebesítettek. A hatóságok megtiltották a városból való ki- és bejárást. A hatóságok megtiltották a zsidók közlekedését Tel-Aviv és Jeruzsálem között. Ez az intézkedés megtörtént kiván lenni a Tel-Avivban elkövetett merénylet miatt, amelynek értelmét szerzőt a zsidó terroristák sorában keresik. Hogy az arabok reakcióját megelőzze, a Jewish Agency Jeruzsálemi politikai osztálya több ezer példányban terjesztette szét a palesztinai arabok között a zsidó vezetőik hivatalos határozatait, amelyek élesen állást foglalnak az arabokkal szembeni terrorcselekmények ellen. — A rendőrségnek sikerült tisztogató tevékenysége során felteni egy terroristát és letartóztatni 20 banditát. Tibériásban 6 rablót fogtak el. Egy gyilkosságban bűnösnek talált zsidó fiatallembert életfogytiglani fegyházra ítéltek. — A gyarmatiügyi minisztérium ezt a szokatlan közlemény bocsátotta ki a napokban: — Ben Jehuda aszony, a „modern héber nyelv atyjának” özvegye, jeruzsálemi házában nagy fogadtatást rendezett Ben Jehuda hagyatékának Berlinből Jeruzsálemba való áthozatala alkalmából. Ben Jehuda hagyatéka a héber nyelv 1910-től kezdeményezett óriási gyűjteményéből áll, amelynek kiadására külön nyomdát állítottak fel. A hatalmas lexikon kilenc kötetre már megjelent, négy nyomás alatt van. A legismertebb cionista utörök vetik részt a tényleges fogadásban. Beszédek tartottak Ben Jehuda aszony, Elmaleh, a szefárd veteránok vezetője és a Vaad Leumi elnökségének tagja, Mose Sertiok. A Jewish Agency politikai osztályának vezetője, David Judievitz, Ben Jehuda egykori munkatársa, prof. Torcziner, a héber egyetem tanára, dr. Rivlin, a héber teniók szövetségének elnöke és végül Ben Avi. Ben Jehuda leghíresebb fia, aki arról híres, hogy az „első modern ifjú, kinek anyanyelve a héber volt”.

Belgrád. Jugoszláviában ebben az esztendőben több, mint tízezer sékelt helyezték el. Ennek alapján a jugoszláviai cionistáknak hat delegátus megválasztására van joguk. A legutóbbi kongresszuson Jugoszláviának öt delegátusa volt.

Newyork. 1938 júniusától 1939 júniusáig a Keren Kajemet, Zsidó Nemzeti Alap amerikai bevételére elérték az egymillió 562 ezer dollár rekord-eredményt.

Varsó. Dr. Leo Feinert, a Bund zsidó szocialista munkáspárt elnökségének egyik tagját, Krakókban letartóztatták és a kartus belezal koncentrációs táborba szállították. — Több zsidó hitközség vezetőit ellen letartóztatási végzetést adtak ki azaz az indoklással, hogy nem tettek eleget a hitközségi templomok restaurálására vonatkozó rendelkezéseknek. Főleg kisebb helységek hitközségeiről van szó. E helységek hatóságai azzal vádolják őket, hogy elhanyagolták a templomok külsőjének rendben tartását. — Varsói jelentés szerint több nyugat-lengyelországi város polgármestere javaslatot készült előterjeszteni az októberben összehívott lengyelországi városközi konferencián, amelyben azt kívánják, hogy Posen és Pomeránia vajdaságában vonják meg a zsidóktól a lakhatási és tartózkodási jogot. Több antiszemita politikus kijelentette, hogy a városközi értekezleten támogatni fogják ezt a javaslatot. Varsói körökben azonban valószínűnek tartják, hogy a városközi konferencia delegátusainak többsége a javaslat ellen fog állást foglalni.

Tel-Aviv. A város legvédelmének kérdése szerepel napok óta a városi tanács ülésén. Igen súlyos problémákkal kell itt megküzdeni, minthogy a tengerparti zónát az angol haderő egyáltalában nem erősítette meg meg. Földalatti, gázmentes pincéket itt nem építenek, minthogy egyáltalában nincsenek pincék Palesztinában. A városi tanács a jövő héten már komoly határozatokra készül a kérdésben. — Három új halászcsonakot bocsátottak a tenger vizére Nahariánál. A vízrebocsátásnál jelen voltak a nemzeti intézmények képviselői is. Az Akkótól északra fekvő kis német telep bekapcsolódik abba a munkába, amelynek célja a tenger meghódítása.

BUN DE IMPRIMAT. „GRAFICA”, ORADEA

40—50 lokot mutat a hőmérő, ez a trópusi hőség rendkívül igénybeveszt minden egyes ember idegrendszerét. Különösen a szellemi munkát végző érzik ennek a nagy melegnek társztó mivoltát. A „Népünk” szerkesztősége ennek dacára elhatározta, hogy bár a hetilapok évtizedek óta szokás szerint a hét nyári hónapban ritkábban, vagy kisebb terjedelemben jelennek meg — nem engedélyez magának a zsidóság körében is, olyan fontos események történnének, hogy nem tudunk mást tenni, mint erőnk megfeszítésével, minden igyekezetünkkel azon legyünk, hogy sok tízezernyi olvasónkat rendszeresen és allandó keretben informáljuk. Erezük kötelességünket és tud minden üzleti megfontoláson, tud minden egyéni kényelmellenségen, megszabítás nélkül dolgozunk azon, hogy olvasóink és előfizetőink allandóan informáltak legyenek és a legérzékenyebben foglalkozunk a világeseményekkel és a zsidó világban történő korszakos eseményekkel.

Nem kérünk ezért sem halált, sem közzététel, sem különleges anvagi áldozatot előfizetőink részéről. Csak annyit: olvassák és szeressék lapunkat, becsüljék meg szerkesztőink áldozatos munkáját és amikor inkasszánsaink felkeresik őket, hogy a kontaktus fenntartsák, akkor éppen úgy tegyenek eleget lapunk iránti kötelességüknek, ahogy mi igyekszünk feladatunkat önök megfeszítésével teljesíteni. Számunkra a legnagyobb és legfőbb, amit kaphatunk az, ha előfizetőink megelégedését kívívjuk és ha megkönnyítik munkánkat azzal, hogy nem maradnak hátralekötve, mert mögöttünk nem állanak finanszírozó pártok vagy egyesületek, vagy testületek, mi létünket egyedül és kizárólag előfizetőink kötelességteljesítésére építjük. S ennek a bizalomnak úgy kell megenni, hogy hideg télen, vagy trópusi melegben egyaránt teljesíthessük magasztos és a zsidóság üdvét szolgáló áldozatos munkánkat.

— ESKÜVŐ. Silberman József nagykereskedőnek, a nagyváradi orth. hitközség elnökének leányával, Klárával, július 30-án vasárnap déli 1 órakor tartia esküvőjét Kácsor József mérnök, a Calea Victoriei 9. sz. alatt, melyre ezután is meghívják jóismerőségeit és barátait.

— MERT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palacszálloda mellett.

— A párisi menekültügyi bizottság június havi tevékenysége. A párisi menekültügyi bizottság június havi munkajelentéséből kitérünk, hogy a bizottság költségei a hónapban 41 százalékkal voltak magasabbak, mint májusban. Míg májusban egymillió 566 ezer 835 frankot fordítottak a menekültek segélyezésére, addig júniusban ez a szám kétféle millió 215 ezer 977 frankra emelkedett. E hónapban 1549 személy fordult a bizottsághoz, a május havi 942-vel szemben. Az újonnan jöttek száma 1237-et tett ki, akik közül 524-en Németországból, 525-ön Ausztriából és 188-an Csehszlovákiából származnak. A kezelési költségek nem haladják meg a havi budget 2.2 százalékát. A menekültügyi bizottság elnöke Albert Lewy, a párisi zsidó konzisztórium tagja. A bizottság vezetője Gaston Kahn.

— KÖZEPISKOLÁS 2—3 diákok elválasztottak elsőrangú orthodox teljes ellátásra, szigorú felügyelettel és angol, héber, német nyelvoktatással. Weisz Kálmán, Oradea, Str. Tache Ionescu 36.

5-U-M-D-R

TALÁLOK ELŐKÖLÖBET IS... A minskai Rabbí Zuszajhoz írt egy házasságkötvetőt és ajánlotta leányának a kor egyik nagyjának a fiát. Rabbí Zuszaj mindjárt észrevette, hogy a köztetős nem megbízásból beszél és ezért elutasító választ adott. — Talán talál Rabbí Zuszaj előkelőbb családot, mint amelyet én ajánlok? — Igen, — felelt Rabbí Zuszaj — olyan család, amely nem akar velem rokonságra kerülni, találok előkelőbbet is.

MINEK KELL A VALLÁSI REFORM? A zsidó Rabbí Cwi fia rossz utra tért, megszegte a vallás minden parancsát és reformok szükségességét hirdette. Mikor ért a kérdésről apjával vitakozott, ez így felelt neki: — Csodálatos! Én, aki magamra veszem a Tóra összes parancsainak jármát, fölkelek reggel, templomba sietek, feltöltök ételt, szombatot tartok és nem eszem csak azt, amit a törvény enged, elfogadom a zsidó vallást úgy, ahogy van és nincs szűrségem reformra. Te pedig, aki levetted magadról a Tóra parancsainak jármát, feltint nem raksz, szombatot nem tartasz, tilos ételeket eszel, még mindig olyan nehéznek tartod a vallást, hogy reformokra van szükséged? Csodálatos?

KÖLCSÖNÖSEN UDVARIASAK. Egy híres politikus nemrég titokban meglátogatta az egyik Budapesti idős rabbinagályt. A politikus beszélgetés közben konstátálta, hogy a rabbi milyen remekül ért a politikához. — Kár, hogy rabbinak nem, — mondta az idős, — ha a talmad helyett a világi tudományoknak szentelte volna magát, felvihette volna a miniszterelnökségre.

A rabbi mosolyogva mondta: — Viszont az is kár, hogy a kegyelmes ur a világi tudományok helyett nem a talmadnak szentelte magát, egész biztosan felvihette volna egészen a rabbiagályra.

KI BOLONDULT MEG? Egy kis magyar falu szatácsa főnkrement. Mit tehetett mást, otthonhagyva a családját, vándorbotot vitt a kezébe és világgá ment. A felesége sokáig nem hallott hírt róla, végre hosszú hónapok múlva sürgöny jött tőle: „A rizikóvi hitközség kántora szerződött.”

Az asszony ijedten sürgönyözött vissza: „Megbolondultál, hiszen nincs hangod.”

A férj visszasürgönyözött: „Nem én bolondultam meg, hanem a hitközség.”

SAPHIR ANEKDOTAK. Rotschild estély rendezett, melyre számos író és művész volt hivatalos. A báró mindéglyekkel íratott pár sor az emlékkönyvébe. Saphir ezt írta: „Adjon kölcsön száz aranyat és felejtse el örökre barátját: Saphirt.”

Saphir mondása a müncheni Karstrasse-ról, hol többnyire írók és művészek laknak: „Ez az utca a nyegdekülők költőnyegede. Ott laknak kivétel nélkül, sőt bevétel nélkül.”

MI A KÜLÖNBÉG? A lublini Rabbí Mész találkoztott Csorkovban belzi chászidokkal, akik megkérdézték tőle, mi az oka annak, hogy Belze ezrivel jönnek nagy ünnepekre a hívek, ide, Csorkovba pedig csak egy-két százan?

— Megmagyarázom nektek, — felelt Rabbí Mész — annak a mesteremnek, aki az alef-béthre tanított, hatvan tanítványa volt, annak, aki bíblikára tanított és Rásira, hűz tanítványa volt, annak, aki a Taludba vezetett be, tíz tanítványa volt, annak a mesteremnek pedig, aki a döntvények szövevénybe vezett be, már csak két tanítványa volt.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye **Pensiuena KATZ** BUCUREȘTI, Str. Căpitan Feraru No. 6. Parter, în dosul Teatrului Regina Maria la Podul Senatului. TELEFON 5,43.05.

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: Wasserstrem Sándor REVISTA EVREIASCĂ Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Zsidótlan világnézet uralma az erdélyi cionizmusban

Komoly világlapok foglalkoznak a kérdéssel és mi sem folytathatunk strucc-politikat. A kérdés pedig a következő: minden mindíg teliszjálj harsogják a demokráciát és egyenlőséget, a népakarat meghamisításának nagy-nagy bűnét: azok az első, ha rákerül a sor — amint most ez alkalommal rá is került — hogy erőszakkal igazolják jogukat a vezetéshez. Súlyos gyengeségre mutat és részben a zsidó vezetőköri nemtörődömségére és közönyére. Hol vannak az erdélyi régi cionisták? Azok a prominensek, akik tekintélyük súlyával, higgadt vonalvezetésekkel erőt tudtak mutatni és irányt. Aki nem engedték meg ezeket az elferdüléseket. Nem akarjuk hinni, hogy már teljesen kimerültek és végelgyengülésben kiszorított minden akaruk és lendületük. Nem gondoljuk, hogy újra akcióba kell lépni? Nem gondoljuk, hogyha ez így halad, akkor évről-évre rosszabb lesz a helyzet?

Vérszemet karnak ezek a bomlasztó csírt magukkal hozók és az idegen eszmék táborából hozott ethikával rombadönthetik mindazt, amit husz esztendőn át épített az erdélyi cionizmus. Miért kell ezt tetlenül

nézni? Amint hogy az egész világ zsidósága meglepetéssel fogja látni, hogy a genfi világkongresszuson is milyen erőket fognak felvonultatni ezek az egyszerűen két eszmét is szolgálók seregei. Ahelyett, hogy koncentrálnak magukat egyetlen cél felé, amelyet Palesztinának nevezünk és ebben az egy szóban mindennek benne kell lenni, ők inkább még mindig a népboldogítás egyéb eszméit harcolnak.

Az erdélyi zsidóság nem kér ebből a felemás cionizmusból. Az erdélyi zsidóság, mint minden egészséges népi közösség, csak ideig-óráig tűri el, ha illetéktelenek akarnak uralkodni felette. Ezt a baloldali gyámokdást is eltűri, de azután lerázta majd magáról, mint ahogy az egészséges test legyűri a bacillusok támadását. A mai lázas állapotnak tudható be, hogy most a huszöven aluliak, a félrevezetettek tudnak hangzókat lenni az erdélyi szövetségi cionista közéletben. De ennek a kornak is hamar vége kell szakadjon. Vissza kell térnie a népiennartó, konstruktív erőnek a cionizmus élére. Vagy pedig a kalandkeresők, a kiforratlan felemás világnézetiük fogják továbbra is romboló uralmuk torát ulti...?

Mi tudjuk és érezzük, hogy a megmondottaké a jövő. Nem pedig azoké, akik nem törődnek a történelmi fejlődéssel és zsidó holnapot akarnak építeni, a zsidó tegnap nélkül...

Danzig zsidósága a teljes megsemmisülés útján

Varsó. Európa vihaszarka lett Danzig. Kevés város van a világon, amelyről annyit írtak volna, mint erről az empóriumról. Több mint ezer éve küzd a német és lengyel befolyás egymás ellen ebben a városban, de ami most folyik érte és körülötte, az valószínűleg történelmi változást fog hozni az egész világ számára. Zsidó szempontból a város — sajnos — mindinkább elveszti jelentőségét, mivel a világháború után 11.000 zsidó lakott ott, amelyből ma már a hiüldözöttek folytán alig 2000 szüved a nemzeti szocialista terror alatt. A zsidó hitközségek irattárát és könyvtárát elszállították a varsói hitközséghez, ahol a judaisztikus könyvtár termében helyezték el. Prof. Meier Balaban jelenleg azzal foglalkozik, hogy a történelmi szempontból értékes adatokat feldolgozza. A varsói hitközséghez tartozó Barson muzeum-személyzet és történelmileg értékes leírásokat kapott a felszámolt danzigi és pomerániai hitközségektől.

nak és ez már ilyen gyors ütemben változott meg. A nagy zsinagógát felgyújtották, kisebb templomokat is megsemmisítettek, csak egyetlen zsidó középület maradt, a nagy sportház, amely most a zsidó szegények kényeztathelye. A „Gestapo” a legszigorubbban ellenőrzi a zsidókat és arra irányul minden figyelme, hogy minél több embert kényeztítsenek kivándorlásra. A 65 esztendőt meghaladó zsidókat aránylag nyugton hagyják, de ez a nyugalom csak viszonylagos. De előbb-utóbb kezükbe kell venni a vándorbotot minden danzigi zsidónak. A most ott élő kétezer zsidóból 50 százaléka közjótékonyaságra szorult. Vannak sokan, akik butorak és árukészletük eladásából élnek. Van 160 kiváltságos, akik fal- és terménykivittel foglalkoznak. Ezeket nem utasítják meg ki, mert a gazdasági életnek szüksége van rájuk.

A danzigi hitközség gyorsabb ütemben halad a teljes megsemmisülés felé, mint a többi német uralom alatt levő hitközségek. Németországból eddig a zsidó lakosság 50 százaléka távozott, addig a danzigi zsidóságból alig 20 százalék maradt meg. Egy évvel ezelőtt adta ki a rendelkezést a danzigi szenátus, hogy a zsidók kivándorolá-

Legújabbban a danzigi szenátus törvénvt szabott meg, amelyben felhatalmazták a szabadváros hatóságait, amely szerint feljogosított a szenátus arra, hogy a zsidók vagyonát elkobozzák. Lehet részleges, vagy teljes az elkobzás. Azoknak a vagyonát is elkobozhatják, akik nem tartózkodnak a szabadállam területén. Kormánybiztosokat is kineveznek az elkobzásra ítelt vállalatok mellé.